

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang.”

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling. f 2.50
 Voor Oost-Indië en het Buitenland . . . . . f 4.—
 Afzonderlijke nummers . . . . . f 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per vakje . . . . . f 2.—
 Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
 Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
 Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

INHOUD: Het bestaansrecht van de „Indische Partij”. — Uit de O.-I. Mail. — Personalía. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — O.- en W.-I. Literatuur-Overzicht. — Leeszaal. — Mededeelingen.

Het bestaansrecht van de „Indische Partij”.

— Uitgeleide gedaan door verschillende vrienden en belangstellenden verliet de heer Douwes Dekker Zondagavond Den Haag om via München naar Marseille te gaan, en van daar per s.s. „Tambora” terug naar het land, dat hij volgens de berichten „ontvluchte”. In Indië zal hij beginnen met uit te zitten de veertien dagen, hem opgelegd wegens het in te krasse bewoordingen protesteeren tegen de opheffing der afdeling B (den opleidingscursus voor O.-Ind. ambtenaar aan het Gymnasium Willem III te Batavia). Daarna zal hij zich wederom met kracht wijden aan de Indische Beweging, in haar meest algemeene betekenissen. — Zoo lazen wij in Het Vaderland van 7 Juli jl.

In zijn verweer tegen Mr. L. A. Nederburgh in De Nieuwe Courant van denzelfden datum, zegt de heer Douwes Dekker, dat de Indische Partij hem naar Nederland zond om hier 't juiste licht te doen vallen op de beweging, en dat hij getroost naar Indië terugkeert met de verworven overtuiging, dat de Indische Partij om het eerlijke standpunt van het recht, door haar ingenomen, zich vele vrienden heeft gemaakt in dit land onder de echte, vrije en vrij-voelende Nederlanders.

De heer Douwes Dekker is op verschillende plaatsen van ons land opgetreden, om het karakter en de beteekenis der „Indische beweging” te verklaren, uit eigen aandrif, maar ook daartoe uitgenoodigd door vrienden van Indië. Als men de verslagen leest dier bijeenkomsten en in het bijzonder dat van de vergadering in Pulchri Studio, dan zijn velen getroffen geworden door de bezadigdheid van den man, die van Indië den roep had medegebracht van een gevaarlijken, revolutionairen, politieken geestdrijver, die streefde naar de stelling van een oppersten leider van de gekleurde rassen in Indië, met omverwerping van het tegenwoordige gezag. Willen wij iets anders dan gij, waren wij genoopt te vragen na zijne mededeelingen in Pulchri Studio, is niet iedereen ervan overtuigd, dat wat men van ouds noemt „het koloniale stelsel”, het stelsel van dwangcultuur, van het uitbuiten der koloniën ten behoeve van het Moederland, van slaafsche onderworpenheid van de overheerschten aan den overheerscher, moet worden opgeruimd; is er niet reeds belangrijk veel daarvan opgeruimd sedert de dagen, dat uw naamgenoot de gemoederen in Nederland voor Indië in beweging bracht, geeft de regeering in Indië zoowel als in Nederland ook niet de blijken, door de toepas-

sing van het z.g. ethische stelsel, van overtuigd te zijn, dat onze taak in Indië voornamelijk leiden moet tot de zedelijke en geestelijke verheffing van de kinderen des lands, tot bevordering humer welvaart in het algemeen, ter ontwikkeling van hun gevoel van zelfstandigheid, van hun deelneming aan het landsbestuur?

Nu moge de tegenwoordige gouverneur-generaal aan het hoofdbestuur der Indische Partij geantwoord hebben, dat Holland nimmer bereid zal bevonden worden aan de Kolonie onafhankelijkheid te verleen, die verklaring, dunkt ons, komt alleen voor rekening van den heer Idenburg, want niemand kan bij ernstig doordenken er aan twijfelen, of de hiervoren aangegeven richting, waarin men door den tijdgeest, door humaniteitsbegrippen, onwillekeurig steeds verder gedreven wordt, eindelijk in zekeren zin voeren moet tot een onafhankelijk bestaan van Indië, een onafhankelijkheid, die gepaard kan gaan met de beste verhouding tusschen het oorspronkelijke moederland en de koloniën, gegrond op historische en economische toenadering, vereenzelving van gevoelens, gemeenschap van belangen. De heer Douwes Dekker heeft gezegd, dat geen Indische Partij er aan denkt, dat dit reeds morgen gebeuren zal. „Er moet een periode van intellectuele vorming aan voorafgaan: Indië kan thans de onafhankelijkheid nog niet dragen, en wil ze ook nog niet. Wij moeten voortdurend er naar streven het intellect onzer landgenooten (de Indiërs) op de hoogte te brengen van dat van het moederland en het is de zedelijke plicht van het moederland daartoe mede te werken met alle kracht. Wij stellen ons Indië's zelfstandigheid in een verre toekomst voor, misschien over een eeuw.”

Bestaat niet in Nederland een streven, dat geheel in overeenstemming is met de denkbeelden van den heer Douwes Dekker, zooals wij ze in de aangehaalde regels vinden weergegeven?

Mogen wij dan de tevredenheid, waarmede de heer Douwes Dekker Nederland weer verlaten heeft, aldus begrijpen, dat hij de overtuiging medeneemt, dat hij meer gelijkgezindheid in Nederland heeft aangetroffen dan hij vermoed had? Maar waarom dan de Indische Partij? In den algemeenen zin, dat daartoe zal behooren ieder, die het wel meent met Indië en den Indiër, en die mede wil werken in de boven aangeduide, humanitaire richting, willen wij ons gaarne daaronder rekenen. Maar waartoe is dan noodig de vorming van een bond, die den schijn gegeven heeft van vijandig te staan tegenover Nederland en zijne regeering, welks optreden een revolutionair karakter vertoont en waarbij zoo licht zich aansluiten ook de minder ontwikkelden, die door groote woorden bevangen worden, zelfzuchtigen, die alleen hun eigen belang op het oog hebben en onverschillig zijn voor het hoogere, menschlievende doel, en weleens, het is meer vertoond in de wereldgeschiedenis, de edeldenkenden, die ijveren willen voor een algemeen heil, verdringen, en op den door dezen bereiden bodem welig het onkruid wassen doen?

Onze voorzitter, de heer Bakhuizen v. d. Brink,

eindigde zijne op het taal- en letterkundig congres te Maastricht op 30 Augustus 1910 uitgesproken rede, opgenomen in het Koloniaal Weekblad van 5, 12 en 19 Januari 1911, Wat mag Indië van Nederland verwachten? aldus:

„Wat wij hebben te doen, is het zoeken naar een gemeenschappelijk belang, dat allen vereenigt, dat is niet een eenheid van geloofsbelijdenis, niet een eenheid in bestuursvormen, niet een eenheid van kleur of geboorte, — de kleur is maar vel-diep, zei immers Constantijn Huygens? — maar het is menschenliefde, het is het opvoeren tot een maatschappelijke vrijheid, het is het effenen van de baan, het scheppen of vormen van de omstandigheden tot ieders persoonlijk geluk, dat leidt tot algemeen geluk. Of het bereikbaar is, ik weet het niet, maar het streven is leven. Men huivere niet voor de gevolgen zijner goede daden, als men zal gaan opzien tegen hen, op wie wij gewoon waren neer te zien.

— De Europeesche ambtenaren, zegt prof. Snouck Hurgronje, die uitnemende kenner van den Inlander, hebben het als een ideaal te beschouwen, zich zelve geleidelijk voor een goed deel overbodig te maken. Dit klinkt wellicht vreemd, maar inderdaad is 't een verheven ideaal, en dat vreemde heeft het met de taak van ouders jegens hunne kinderen gemeen.

Kome dan de tijd, dat allen, die onder de vlag van Nederland staan, worden beschouwd als één volk!

Wat Indië van Nederland mag verwachten: het is een ruime plaats in het hart van Nederland.”

Uit de O.-I. Mail.

Gezondheidstoestand. De afd. Malang ligt wel in het hoekje, waar de slagen vallen; behalve de pest heerschten daar half Juni jl. ook cholera en pokken. Overigens uit andere streken geen onrustbarende berichten.

Al maar reorganisatie. In De Javabode van den 15 Juni jl. lezen wij onder dit opschrift:

„Er bestaan zeer ernstige plannen bij de regeering tot algeheele reorganisatie van de algemeene politie op de drie hoofdplaatsen van Java. Beoogd wordt algeheele verbetering te brengen in de op politieel gebied bestaande, onbevredigende toestanden te Batavia, Semarang en Soerabaja. De kosten van dien maatregel zullen zeer hoog zijn.

„Aanyankelijk werd verwacht, dat de betrokken gemeenten in de kosten zouden bijdragen, doch die verwachting schijnt men reeds te hebben laten varen, hetgeen voor de hand ligt, daar toch de drie hoofdplaatsen met alle andere gemeenten en gewesten gemeen hebben, dat zij over te weinig geldmiddelen beschikken om hare taak naar behooren te vervullen.”

De residentiebenoeming van Timor. In hetzelfde blad een „Ingezonden Stuk” van „Eenige Ambt. B.B.”, die o. m. schrijven:

„Volgens geruchten is de regeering voornemens de resident van Timor, kolonel C. H. van Rietschofen, wederom te doen vervangen door een militair. Wij

hopen en verwachten echter, dat niet andermaal het corps Binnenlandsch Bestuur een dergelijke grievende behandeling zal worden aangedaan.

„Als het noodig is een waarschuwend houding tegenover Portugal aan te nemen en onmiddellijk gereed te zijn bij eventuele moeilijkheden, dan stelle men naast den resident een kolonel aan, die zoo noodig het civiel gezag onmiddellijk vervangen kan. Maar waarom nu ineens, zonder dat die noodzaak bestaat, bij voorbaat die kolonel „resident” moet worden, is ons een raadsel.

„Men wil thans een bestuursreorganisatie en men wil, dat ook wij daarvoor eenigszins enthousiast zullen zijn. Waarvoor? Zoolang de regering weinig eerbied toont voor ons corps, zoolang zal de beste reorganisatie geen verbetering in den toestand kunnen brengen.”

Koelie-contract. Door alle planters in Banjoewangi, uitgezonderd twee suikeradministrateurs, is aan den gouverneur-generaal een request — in De Java b. van 16 Juli j.l. in extenso opgenomen — gezonden, waarin de redenen worden uiteengezet, die een koelie-contract voor Java en de Buitenbezittingen gewenscht doen zijn.

Gevangenisarbeid. Aan den gevangenisarbeid wordt voortdurend meer uitbreiding gegeven, waarmede gepaard gaat eene geleidelijke vermeerdering van het technisch personeel ten behoeve van het ambachtswerk in de gevangenissen.

De invoering echter van dien arbeid op tal van plaatsen wacht op de totstandkoming van centrale gevangenissen, met den bouw waarvan reeds een begin is gemaakt. Men verwacht in verband daarmee, dat in den loop van het volgend jaar de concentreeing van de dwangarbeiders zal kunnen geschieden in de gewesten Madioen, Cheribon, Pekalongan, Pasoeroean en Sumatra's Westkust. De centrale gevangenissen zullen worden gevestigd op de hoofdplaatsen dier gewesten en aan het hoofd daarvan worden directeuren geplaatst, wier bezoldiging afwisselt van f 300 à f 500 's maands, naar gelang van de belangrijkheid der gevangenissen en van de daarin uitgeoefende bedrijven.

Ambachtsonderwijs voor inlanders. De drie ambachtsscholen voor Inlanders — te Batavia en Soerabaja, die beide op 1 December 1909 en te Semarang, die in October 1910 werd opgericht — zijn een bepaald succes te noemen. De jongens, welke die scholen doorloopen hebben, — zoowel Inlanders als met hen gelijkgestelden worden als leerling toegelaten — vinden gemakkelijk emplot; zelfs is aan alle aanvragen van industrieelen om van die scholen afkomstige workkrachten niet te voldoen.

Thans bestaan plannen om in die richting verder te gaan door in de centra van inlandische nijverheid voor kinderen, die lager onderwijs genoten hebben, ambachtsscholen op te richten op bescheiden voet. Met de leiding daarvan zal een Europeesch vakman worden belast, die zal worden bijgestaan door een Inlandsch onderwijzer, bij voorkeur te kiezen uit de bekwaamste jongelieden, die een der groote ambachtsscholen hebben doorloopen en zich daarna verder practisch hebben bekwaamd. Op kleine schaal zal met de proef worden begonnen, vermoedelijk met een drie-tal schooltjes.

Scholen voor Inl. Meisjes. Naar Javaan's overtuiging, weergegeven in De J a g a b o d e van 16 Juni j.l., is het zaak, dat het gouvernement van begin af aan zelf Inl. meisjesscholen opent. Ook mag z. i. bij de toelating tot die inrichtingen geen onderscheid worden gemaakt tusschen kinderen van den gewonen man en die uit den adelstand. Beide categorieën hebben recht op en behoefte aan hetzelfde onderwijs. Wil het gouvernement echter door de groote uitgaven aan de Europeesche onderwijskrachten verbonden, liefst niet dadelijk overgaan tot de oprichting van vele meisjesscholen met Hollandsch onderricht, dan is de onderscheiding in 1e en 2e klasse-scholen met en zonder onderwijs in de Nederlandsche taal te verkiezen boven het invoeren van kaste-scholen. Een hooge schoolgeldheffing moet maar de meisjesscholen der 1e klasse voorloopig tegen overbevolking bewaren, terwijl langzamerhand met de instelling der tweeklassige scholen zal kunnen worden gebroken.

Dat de eenvoudige Kromo unificatie van 't onderwijs verlangt en het Hollandsch als voertaal boven de Inlandsche talen prefereert, bewijst wel het geval te Soerabaja, toen het bestuur der vereeniging voor de inlandische meisjesschool „Mardi Kenjo” aldaar bij de vereeniging „Sarikat Islam” om financieelen

steun kwam aankloppen. Al dadelijk werd van de zijde van S.-I. de eisch gesteld, dat ook dochters van niet-prijaj's tot de school zouden worden toegelaten, in welken eisch „Mardji Kenjo” heeft toegestemd. Thans bezoeken kampong-meisjes gencemde school naast de dochters van den adel, die voorheen in het schoolbezoek het monopolie hadden, en leerden er met evenveel ijver de Nederl. taal als haar zusters.

De opening van Inlandsche meisjesscholen zal met een de noodzakelijkheid tot oprichting van vakscholen voor de Inlandsche vrouw met zich brengen. Nu reeds o. a. hebben en de burgerij en de meisjes met eenige schoolsche ontwikkeling behoefte aan de uitbreiding der bestaande cursussen tot opleiding van Inlandsche vroedvrouwen. Spoedig zal het ook blijken, dat goed onderlegde zieken- en kraamverpleegsters, en vooral onderwijzeressen voor de te openen meisjesscholen enz. veel gevraagd zullen worden”.

Steeds nog vraag. Wij lezen in de N. Soer. Crt.: „De vraag naar vuurwapens blijft, hoewel in mindere mate dan voorheen, nog voortduren. De wapenhandelaar Munaut is niet in staat aan alle aanvragen om Piper-pistolen te voldoen, zending op zending gaat weg als koek, en de teleurgestelde liefhebbers moeten dan maar wachten tot een volgende zending is gearriveerd.

Een vraag: hebben de heeren Munaut, Van der Linden o.a. wellicht de Sarikat Islam uitgevonden? Ze beleven goede tijden, de wapenhandelaars!”

Een heilige. Op last van de justitie te Semarang werd 16 Juni j.l. door de politie in zijn huis, tegenover de Chineesche H. B. School, gearresteerd een Indo-Europeaan, zich noemende Goesti Mohammed Herio Tjokro, z.g. verbannen groote van het hof te Solo en zoon van den Soenan. Bijna een jaar lang stond hij reeds in een reuk van groote heiligheid bij de bevolking en scheen daarvan op verschillende wijzen misbruik te maken. Hij had tal van volgelingen en in zijn huis resideerden reeds twee raden a j o e s, vertelt de Loc. De arrestatie geschiedde onder groote belangstelling van de bevolking. De man, die zich onder het bed had verscholen en stomdronken was, houdt vol, dat hij inderdaad is voor wien hij zich uitgeeft. Hij blijkt echter te zijn een zoon van een commies op het residentiekantoor te Makassar!

PERSONALIA.

Een vereerend aanbod.

Naar de Pr. Bode vernam is dr. J. H. Koch, van wien reeds gezegd werd, dat hij dr. Knoch als leeraar aan de Stovia zou opvolgen en die ook gedoodverfd werd als directeur van de nieuwe Artsenschool te Soerabaja, thans uitgenoodigd om op te treden als directeur van het centraal ziekenhuis te Medan.

De directeur B. B. naar Europa.

De Javabode meldt, dat de eerst onlangs opgetreden directeur B. B., de heer Einthoven, wegens ziekte de volgende week Donderdag met een spoedcertificaat naar Europa vertrekt.

De keuze van een opvolger baart veel moeilijkheden, zoodat de regering er ernstig over denkt, den heer Tollenaar te seinen, dat zijn terugkeer noodzakelijk is. De vroegere directeur B. B. ging, zooals men weet, 2 Januari met Europeesch verlof voor tien maanden.

De Raad van Justitie te Soerabaja.

De N. Soer. Crt. vernam, dat vermoedelijk mr. Hubregtse de opvolger van mr. Borel zal zijn, als president van den Raad van Justitie te Soerabaja.

De hoofdinspecteur der S. S.

Naar De Javabode mededeelt verlaat de heer H. F. van Stipriaan Luisius, hoofdinspecteur der staatspoorwegen, met pensioen den dienst en gaat naar Holland terug.

Belangstelling.

Per expres arriveerde 14 Juni j.l. te Bandoeng Pangeran Ngabehi, zoon van den Soenan van Solo, op zijn doorreis naar Europa, vertelt de Pr. Bode.

Onder de belangstellenden aan het station, die den gast ter hoofdplaats van de Preanger kwamen verwelkomen, waren een belangrijk aantal leden van Sarikat Islam met hun bestuur. Ook het bestuur van Boedi Oetomo was vertegenwoordigd.

HAAGSCHE KUNSTHANDEL

119 NOORDEINDE 119.

Ruime sortering GRAVUREN, in zwart en artistieke hand gekleurd. ETSEN, AQUARELLEN en TEGELS van de goedkoopste tot de duurere soorten.

GRATIS VERPAKKING VOOR INDIË bij aankoop vanaf f10.—

MAILKOFFERS. DEKSTOELEN. HANGMATTEN.

H. W. v. BRAKEL & Zn.

HOFMEDEN

PIET HEINSTR. 15 - TELEPH. H. 1767

FABRIEK VAN STIJLHAARDEN

INSTITUUT VOOR MEISJES

EXTERNAAT ————— BEPERKT INTERNAAT
KRONENBURGERSINGEL 2 en 4 NIJMEGEN (HOLLAND)

School- en Pensioengeld internaat f 800.—
Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.—

De Directrice: A. J. NELCK.

ONDER DEN SINT MAARTEN

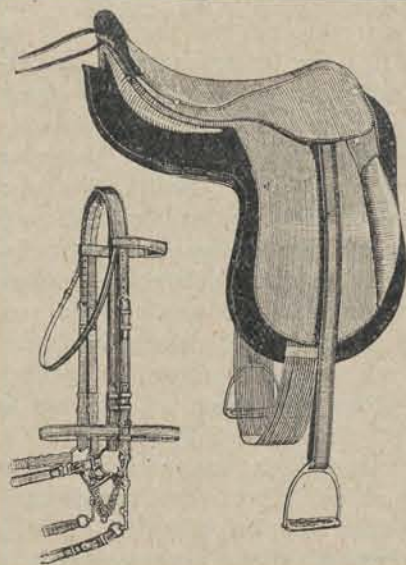
— WONINGINRICHTINGEN —

J. A. POOL - INGENIEUR - HAARLEM
AMSTERDAM DEN HAAG ROTTERDAM

10 ROKIN KNEUTERDIJK 2A WIJNHAVEN 110

F. W. VAN WIJK = DAMES-
KLEERMAKER.
Tollensstraat 118. - Teleph. 3235.

Speciaal adres voor:
PLUCHEMANTELS, BONTMANTELS
en TAILOR-MADE COSTUMES
NAAR MAAT.

VERWEEGEN & KOK

Hoogstraat 23
DEN HAAG
Kalverstraat 88-90
AMSTERDAM

COMPLETE
Harnachementen
voor Ned.-Indië

Geillustr. Prijscourant
wordt op aanvraag
gaarne toegezonden ::

LUXEBROOD-FABRIEK PAUL C. KAISER

HOFLEVERANCIER

ENGELSCHES CAKES,
Prima en gewone, in verschillende smaken.
TULBAND in verschillende grootte.
Prima en gewoon KRENTENBROOD.

De prins salveerde naar alle kanten, ten teeken, dat hij deze belangstelling waardeerde, en zelfs toen hij in den wagen gezeten was, wuifde hij de aanwezigen nog toe. Een daverend hoera klonk, toen de wagen wegreed.

Pangeran Ngabehi is beschermheer van Parikat Islam.

Daeng Pabarang.

Onder geleide van een politie-opziener is 17 Juni per s.s. Van Goëns van Makassar te Soerabaja aangekomen de beruchte Daeng Pabarang, die tot 20 jaren dwangarbeid in den ketting door het hadatrecht te Makassar is veroordeeld. Onder geleide van den politie-opziener Nica is hij naar Batavia opgezonden, meldt het Soerabid.

Moord.

De Loc. vernam 13 Juni, dat de veearts Jansen bij een relletje op Soembawa geond werd, terwijl zijn echtgenoot is vermoord.

Suriname.

Het Gouvernements Advertentie-Blad van 13 Juni bevat het volgende bericht:

Bij resolutie van 28 Februari 1913 No. 866 is van den heer C. A. J. Struycken de Roysancour:

1. Concessie verleend tot het onderhouden van de binnenlandsche gemeenschap voor personen- en goederenvervoer tusschen Paramaribo en Albina, die versla gedurende 25 jaren door een dienst te water van Paramaribo tot Wane Moffo en een tram van Wane Moffo naar Albina langs het z.g. Struyckenpad, met kosteloos gebruik van Gouvernementsgrond voor tramweg- en landingsplaatsen;

2. toegezegd dat binnen bekwamen tijd bij de Koloniale Staten zal worden aanhangig gemaakt een ontwerp-verordening tot het verlenen aan hem van, voor zoover Gouvernementsland beschikbaar is, 25.000 H.A. land aan beide oevers van Cottica, Coermotibo en Wanekreek in erfpacht, en 250.000 H.A. voor houtexploitatie in de nabijheid van genoemde rivieren en den benedenloop der Marowijne op zijner keuze, onder vrijstelling van alle belastingen, retributiën of andere Gouvernementsrechten van genoemd aantal H.A. gedurende 10 jaren.

De West van 13 Juni voegt hieraan het volgende toe:

„De bedoeling van het syndicaat Struycken is, om door middel van snelle stoom- of motorbooten een geregelden dienst te openen tusschen Paramaribo en Wane Moffo. Van laatstgenoemd punt zal de reis naar Albina kunnen worden voortgezet per motortram of muilezel-tram.

De afstand van Paramaribo naar Wane Moffo is 100 kilometer. Men rekent daarvoor per stoomboot 10 à 12 uren noodig te hebben.

De afstand van Wane Moffo naar Albina (over het zoogenaamde tracé Struycken) is 25 kilometer. Per motortram is die afstand af te leggen in een uur.

Passagiers, die des morgens van Paramaribo vertrekken, zullen dus denzelfden dag Albina bereiken.

De stoomers, die tweemaal 's weeks passagiers vervoeren naar Wane Moffo, zullen op die reis enkele groote stations aandoen aan de Commewijne.

De Cottica zal dus uit zijn isolement worden opgeheven en een geregelde verbinding met de hoofdstad en met Albina krijgen.

Naast den passagiersdienst tweemaal per week zal tweemaal 's weeks een speciale vrachtdienst plaats vinden. Het vervoer van passagiers en goederen gebiedt afzonderlijk, om de reis voor passagiers zoo comfortabel mogelijk te maken.

Het denkbeeld om een binnenlandsche verbinding met Albina in het leven te roepen, is al vele jaren geleden geopperd. Het was reeds de wensch van wijlen gouverneur Titus van Asch van Wijck.

Wanneer de heer Struycken in 1895 als militair postcommandant naar Albina vertrok, ontving hij opdracht van genoemden gouverneur om een tracé te teekenen van Albina naar Wane Moffo. Dit werk geschiedde door militairen.

Het tracé werd einde 1897 opgenomen door de heer Struycken en Loth (gouv. landmeter), met het oog op den aanleg van een weg, waarop met muilezels zou gereden kunnen worden.

Hoewel het terrein een golvend karakter heeft, kwam men tot het resultaat, dat een tamelijk rechte weg van 6 meter breedte zou kunnen worden aan-

gelegd, met vermindering van groote afgravingen en grondverplaatsingen. De heer Loth maakte een voorloopige raming van den weg en meende, dat dit ruimschoots vergoed zou kunnen worden door huuropbrengst van aan weerszijden uit te geven landbouwperceelen. Het voornemen bestond, om dan tevens het telefoonnet uit te breiden langs de Cottica enz. tot Albina.

Van deze goede voornemens is niets gekomen, omdat juist in dat jaar de Maatschappij Suriname tot stand kwam, met hare grootse plannen. Die maatschappij zou o.m. een spoorweg aanleggen naar het Lawagebied, waardoor Albina veel van zijn beteekenis als centrum van het vervoer naar Marowijne zou verliezen. Of, zoo noodig, zou de Mij. Suriname een zijlijntje aanleggen naar Albina.

De lijdensgeschiedenis van de Mij. Suriname is bekend. Van al hare groote plannen kwam niets. En het eind was, dat van gouvernementswege een spoorweg werd aangelegd halverwege naar het Lawagebied, welke spoor niet eens de jaarlijksche exploitatiekosten opbrengt.

Op het fiasco van de Mij. Suriname volgde een periode van ontmoediging en lusteloosheid, zoodat het bestuur weinig neiging betoonde om de oude plannen betreffende Albina weder op te vatten, hoewel de heer Struycken meermalen — het laatst als administrateur van financiën — de aandacht vestigde op de zaak.

Wat hem ambtelijk niet is gelukt, zal de heer Struycken nu als particulier trachten tot stand te brengen.

Het is hem gelukt een Amerikaansch syndicaat te vormen, dat bereid is de spoorverbinding te bouwen, en in aansluiting daaraan een stoombootdienst op Wane Moffo te openen. Het daarvoor noodig kapitaal is reeds bijeen.

Het syndicaat heeft echter het voorbehoud gemaakt, dat het, alvorens de concessie te aanvaarden met de daaraan verbonden rechten en verplichtingen, een jaar tijd wenscht te hebben om de uitvoerbaarheid van het plan te onderzoeken, in verband mede met de mogelijke ontwikkeling van de betrokken streek, waarbij hier in de eerste plaats wordt gedacht aan landbouw en houtkap.

Leidt het in te stellen onderzoek tot een bevredigend resultaat, dan is het syndicaat bereid, den spooraanleg enz. te ondernemen zonder enig subsidie. De vergoeding, die het vraagt, zal alleen hierin bestaan, dat haar 25.000 H.A. land in erfpacht wordt gegeven voor landbouwdoeleinden, en 250.000 H.A. voor houtkap, met vrijstelling van belastingen over deze oppervlakten voor den tijd van tien jaren. Daarenboven is de belofte van het gouvernement verkregen, dat, wanneer de nieuwe verbinding met Albina ten genoegen van den gouverneur tot stand zal zijn gekomen, de zeedienst naar Albina zal worden gestaakt, behoudens de hangende onderhandelingen met den Kon. W.-Ind. Maild.

Zal het totstandkomen van deze onderneming in hoofdzaak afhangen van het in te stellen onderzoek, de bewijzen zijn er reeds, dat men wel enig vertrouwen heeft in Suriname.

Zoo is bijvoorbeeld het syndicaat reeds in overleg getreden met een Engelsch syndicaat, dat zich landbouwondernemingen ten doel stelt. Het gevolg daarvan is geweest, dat reeds is opgericht een Dutch Guiana Coconut Company. Eenige maanden geleden heeft een afgevaardigde van het Engelsch syndicaat een onderzoek ingesteld naar de geschiktheid van terrein nabij Albina voor de kokosnootcultuur. Met verbijsterende snelheid is op dit onderzoek thans reeds gevolgd de uitzending van een tweeden deskundige — den heer Whiteford, per jongste mail in Suriname aangekomen — die de opdracht heeft om onmiddellijk een aanvang te maken met den aanleg van een kokosnootplantage aan de zeekust nabij Galibi aan de Marowijne.

Wij wenschen de kolonie geluk, dat dit syndicaat, hetwelk reeds kokosnoot- en andere plantages bezit in verschillende deelen van West-Indië, thans zijn arbeidsveld heeft uitgestrekt tot Suriname.

De eventuele aanleg van het spoor naar Albina zal waarschijnlijk den stoot geven tot landbouwondernemingen op verschillend gebied.

Wij kunnen hier nog aan toevoegen, dat er overleg bestaat tusschen het syndicaat-Struycken en het Amerikaansch syndicaat-Tiffany, hetwelk al sedert zooveel jaren een groote goudbaggerconcessie in de Marowijne heeft aangevraagd.

Hillmer & Co.

Noordeinde 58. Telef. 1667.

PIQUÉ HEMDEN

f 2.75, f 3.50, f 4.—, f 4.50.

ENGELSCH HEMDEN

steeds de nieuwste Dessins

van af f 2.50.

Rijke keuze DASSEN.

Gemaakte en Zelfbinders.

LIBERTY

VRAAGT FRANCO STALEN
VAN

ONVERSCHIETBAAR KATOEN

VOOR BLOUSES, JAPONNEN &
KINDERJURKEN 78% BREED
IN 20 FRAAIE KLEUREN

Fl. 0.85 PER
MTR

EENIGE VERTEGENWOORDIGERS IN NEDERLAND

METZ & C HOOGSTRAAT 10
'S GRAVENHAGE
EN LEIDSCHESTRAAT AMSTERDAM

BOUWT

OP

„Oud-Wassenaer”,

„Groot-Hæsebroek”

- of „De Pauw”. -

■ ■ ■

Inlichtingen te bekomen bij de bekende
Kantoren.

Voor zoo spoedig mogelijk
TE HUUR

een mooi gelegen VILLA te Heemstede.

Huurprijs f 1200, liefst met overname eener geheel
nieuwe inboedel.

Br. fr. onder no. 1000 „Luctor et Emergo”, Am.
v. Solmsstr. 2-4, den Haag.

Binnenkort verschijnt:

DE INKOMSTENBELASTING IN NED.-INDIË

door B. HULSHOFF,

Adj. Inspecteur van Financiën.

Prijs bij intekening vóór 1 Aug. f 3.75, daarna f 4.50.

Uitvoerig prospectus op aanvraag verkrijgbaar bij de
Firma B. VAN DER LAND te A'dam en verder alom.

Schoenleesten naar maat.

— EENIG ADRES voor Nederland. —

„Het nut van individuele leesten wordt door iederen
voetspecialiteit erkend en als onmisbaar aanbevolen”.

— Voor Indië speciale bewerking. —

G. J. VAN DEN BERG JR.
De Carpentierstraat 4 - DEN HAAG.

De heer Tiffany bevindt zich in Europa, en volgens de laatste berichten is er goede hoop, dat nu eindelijk spoedig deze concessie zal worden verleend.

Voor Albina, dat de laatste jaren veel van zijn betekenis verloren had, is het vooruitzicht op het totstandkomen van een reeks groote ondernemingen in de richting van de Marowijne zeker een heuglijke tijding".

* * *

In hetzelfde nummer van De West vinden wij een in de Engelsche taal ingezonden stuk van den heer D. E. Headley, waarin deze een opsomming geeft van de gegevens, waarop hij zijn vermoeden grondt, dat Suriname een diamanten produceerend land zal worden. Deze verwachting is meermalen uitgesproken.

Wij herinneren ons een alleraardigste reclame van een Amerikaan, die in Suriname een goudconcessie had. Het was n.l. het eerste — en eenige — nummer van een mooi en rijk geïllustreerd tijdschrift, The Goldfields of Surinam, A Journal of general information. Het droeg het jaartal 1897, maar verder geen datum. Wel stond er onder het hoofd Vol. I No. I.

Echt Amerikaansch was reeds het hoofd van het eerste artikel:

THE OPHIR OF THE WEST;

OR

The El Dorado of the Knights of Spain.

A LAND OF WONDERS, TEEMING WITH INTEREST AND FASCINATION,

BUT MOST SURELY A LAND OF GOLD.

THE RICHEST JEWEL IN HOLLAND'S CROWN.

Op blz. 23 lezen wij: .....this paper predicts, that the next great diamond discovery will be in the Surinam wilds".

Uitgekomen is de voorspelling nog niet, al zijn er hier en daar eenige kleine diamantjes gevonden. Ook de vermoedens van den heer Headly zijn zeer vaag. Wellicht hebben ze dit nut, dat ze den goudzoekers een aansporing worden om goed uit hun oogen te kijken.

In verband hiermede verdient een bericht uit Albina aan de Marowijne aan De West van 20 Juni de aandacht. De heer Tjing Alfred Alexander heeft daar namelijk een diamant aangebracht, gevonden in een concessie ten name van Wong Lun Hing aan de Marowijne. Het steentje werd daar vertoond aan de autoriteiten, die juist uit Paramaribo waren aangekomen. De redactie van De West teekent hierbij aan:

„Het is de derde diamant, die nu in korten tijd is gevonden nabij de Paramaccakreek, en iets grooter dan een gevonden steentje, hetwelk eenigen tijd ter bezichtiging was op ons bureau".

* * *

Omtrent den uitvoer van bacoven schrijft De West van 24 Juni:

„Met genoegen vernemen wij, dat de plantages gemakkelijk het verlangde aantal vruchten zullen kunnen leveren voor de tweede proefzending, aan het eind dezer maand. De verscheping is bepaald op 18,100, terwijl — met inbegrip van een aantal zeshands bossen — beschikbaar zijn 23,000 bossen. Indien de rijpheidsgraad iets hooger gesteld werd, zouden zelfs 30.000 bossen kunnen worden geleverd.

Deze cijfers zijn geruststellend. De vrees van sommigen, dat tengevolge van de verwaarloozing der velden (door gebrek aan middelen) weldra geen voldoende aantal bacoven meer te leveren zou zijn, schijnt gelukkig overdreven.

Voor de keuring der bacoven zullen vermoedelijk worden aangewezen de heeren Chundro (vanwege Booker Bros) en Moll (vanwege de planters). Men weet, dat deze heeren ook belast waren met de keuring bij de eerste succesvolle verscheping.

Bovendien zijn voor de e.v. verscheping benoemd de heeren van Beek, Folmer en Zeiler, die bij wijze van arbitrage-commissie in hoogste instantie zullen beslissen, wanneer de wederzijdsche keurmeesters het niet eens kunnen worden".

Verder lezen wij in De West van 17 Juni:

„Door de planters is een zeer bemoeiden telegram ontvangen van den heer ter Laag, waarin o.m. wordt medegedeeld:

dat hij nog steeds de onderhandelingen in Europa voortzet, met groote kans van slagen;

dat gaarne opgaaf wordt ontvangen van de bacovenverschepingen, die naar raming dit jaar zullen kunnen geleverd worden;

dat bovendien opgaaf wordt verzocht van hetgeen het volgend jaar zou kunnen worden geleverd, wanneer behoorlijke prijzen voor de vruchten kunnen worden bedongen en voorschotten beschikbaar worden gesteld voor de cultuur".

Wij willen hierbij de hoop uitspreken, dat de firma Booker Bros, die van ondernemingsgeest heeft blijk gegeven, waar Nederlandsche geldmannen niets van zich lieten hooren, bij de te voeren onderhandelingen niet uitgeschakeld zal worden. Het telegram van den heer Ter Laag zegt hieromtrent niets, zoodat men niet weet, met wie hij in „Europa" onderhandelingen voert.

Uit De West van 20 Juni dit bericht:

„De heer C. A. J. Struycken de Roysancour, hoofdvertegenwoordiger van de Balata Compagnie Suriname en lid van den Raad van Bestuur, zal einde Juni naar Europa vertrekken, om binnen drie maanden in Suriname terug te keeren.

Ook de heer A. H. van 't Hoogerhuis, lid van den Raad van Bestuur, vertrekt met dezelfde boot voor korten tijd naar Europa".

Ons is van geloofwaardige zijde medegedeeld dat de buitengewone leden van den Raad, in casu de beide genoemde heeren, door den gouverneur niet worden geconvoceerd voor de vergaderingen. De gouverneur meent het te kunnen stellen zonder de adviezen van mannen, die door lang verblijf de koloniale toestanden door en door kennen. Het bediscelen van de zaken in klein comité schijnt meer in den smaak te vallen. Of dit in het belang der kolonie is zijn wij zoo vrij te betwijfelen, daarbij in het midden latende, of deze houding tegenover mannen, die een niet gezocht eereambt vervullen, wel correct is.

Curaçao.

Uit eene particuliere correspondentie uit Willemstad aan de N. R. Ct. ontleenen we het navolgende over Venezuela:

„In het jongst verschenen Geelboek deelt de minister van buitenlandsche zaken van Venezuela mede, dat de onderhandelingen met Nederland tot herstel der diplomatieke betrekkingen in hetzelfde stadium verkeerren als blootgelegd in het vorige Geelboek. De Venezolaansche regeering koestert de hoop, dat men ten slotte zal geraken tot een bevredigende overeenstemming, gelijk vereischt wordt door de veelzijdige betrekkingen van de republiek met Nederland.

Daaruit blijkt, dat het Nederl.-Venez. geschil, dagteekenend uit den tijd van Castro, nog altijd niet opgelost is. Overigens zijn al de buitenlandsche kwesties, waarin de vorige twistzieke president zijn land gewikkeld heeft, geregeld. Dezer dagen werd te Caracas het protocol tot herstel der diplomatieke betrekkingen tusschen Frankrijk en Venezuela geteekend en zoodoende een eind gemaakt aan een kwestie, die, wat aard en betekenis aangaat, ongeveer evenwijdig loopt aan die tusschen Nederland en de naburige republiek bestaande.

De behandeling van dat protocol heeft een schel licht doen vallen op de verwijdering, welke er tusschen president Gomez en verscheidene der voornaamste politici in Venezuela bestaat. Waarschijnlijk van oordeel, dat het te lang duurt vòór zij aan de beurt komen om ook eens op den presidentsstoel plaats te nemen, hebben verschillende leden van den „Consejo de Gobierno" (raad van state) gebruik gemaakt van de gelegenheid om Gomez te verwijten, dat hij bij het Fransch-Venezolaansche protocol de belangen der natie achtergesteld heeft bij die van het buitenland. Zij voerden een heftige oppositie tegen dat protocol, welke er toe geleid heeft, dat eenigen hunner het land moesten verlaten.

In kleine scheepjes uit Venezuela gevlucht, zijn enkelen in deze kolonie aangekomen en hebben zij zich metterwoon hier gevestigd. Onder hen bevinden zich dr. Leopoldo Baptista en generaal F. L. Alcantara, welke laatste o.a. oud-minister van binnenlandsche zaken is. Beiden hebben een belangrijke rol in Venezuela gespeeld en waren, evenals de generaal Regulo F. Olivares, die hier eveneens de wijk genomen heeft, op den voorgrond getreden bij den staatsgreep, die tot den val van Castro geleid had.

Deze heeren, die in hun optreden tegen Castro eensgezind waren, vertegenwoordigen persoonlijke

BOEKHANDEL - KUNSTHANDEL
LEESINRICHTING VAN BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN

DE GROOT & DIJKHOFFZ

voorheen A. VAN HOOGSTRATEN & ZOON

PLAATS 27 - TEL. 2252 - DEN HAAG

LEVERING VAN SCHOOLBOEKEN VOOR ALLE
INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

Gebr. P. H. CAMINADA

LANGE HOUTSTRAAT 3

HAAG - Telefoon 713

SPECIAAL ADRES VOOR ALLE OPTISCHE ARTIKELEN,
BRILLEN, KIJKERS, ENZ.

AANLEG EN ONDERHOUD VAN ELECTR. LICHT- EN SCHELGELEIDINGEN.

RIPPEN

PIANOHANDEL

PIET HEINSTRAT 42

ELANDSTR. 17 TEL. 4683

VERHUREN STEMMEN

J. van der Putten.

Garneerartikelen — Modefournituren.

Valeriusstraat 51. Telef. 1670.

HEINEKEN'S
Glazenwasscherij

STOOM JALOEZIEËN.
en ROLLUIKENFABRIEK

Fabriek v. Geschilderde
GORDIJNEN

in meer dan 500 dessins.

„Klenus" Stofzuig-
Machine.

HOF- EN RIJKSLEVERANCIERS
's-GRAVENHAGE

Kettingstraat no. 6 TELEFOON
2478.

VACANT

HUPFELD'S FILIAAL

DIRECTIE:

DUWAER & NAESSENS

PIANO-, PHONO- en MUZIEKHANDEL

IS GEVESTIGD:

's-GRAVENHAGE AMSTERDAM
Kneuterdijk/Heulstraat, Stadhouderskade, 19,
Tel. No. 27. Tel. No. 4698.

aspiraties, die volkomen tegenstrijdig zijn. Ieder wanner wensch natuurlijk president te worden, zoodat zij het moeilijk eens zullen kunnen worden. Ook met Castro zouden zij zich in geen geval kunnen of willen verstaan; helpen zij dezen wederom aan het bewind, dan zouden zij zelf voorgoed verloren zijn. Bovendien zou Castro hun hulp zeker niet willen aanvaarden. Met den thans in Europa veroverenden generaal Hernandez zouden enkele melevrienden gaan, doch deze generaal zou nooit de leiding uit handen willen geven en ook staat het te bezien, of hij hun opnieuw vertrouwen zal wilen schenken, nadat zij hem voor dezen reeds menigmaal in den steek hebben gelaten.

Derhalve zullen die ontevredenen nooit voldoende aanhang krijgen, om de regering aan te vallen. Een factor van gewicht is, dat deze thans over veel geld beschikt, en wel, naar verzekerd wordt, over ruimere middelen dan eenige vorige regering in Venezuela: 4 miljoen bolivares in kas en aanzienlijke banksaldi zijn argumenten, waartegen opmerkingen weinig in te brengen hebben.

Tot dusver is niets bekend omtrent eenig plan de details van de uitgewekenen. Degene, die thans het meest aan het stoken is, zal wel Castro zijn, die thans kan profiteren van de onsenigheid tusschen degenen, die hem ten val hebben gebracht. Waar Castro zich thans bevindt, schijnt niet bekend te wezen.

In Venezuela gaat alles den gewonen gang, in weerwil van het voorgevallene. In den Consejo de Gobierno, die uit leden en plaatsvervangers bestaat zijn de uitgewekenen door hun plaatsvervangers opgevolgd en zijn er nieuwe plaatsvervangende leden benoemd.

Een feit, dat niet in verband staat met de onsenigheid tusschen Gomez en den Consejo de Gobierno, is de gevangenzetting van den generaal Roman Delgado Chabaud, president van de eenige bestaande Venezolaansche stoomvaartlijn Compani Fluvial y Costanera. Deze generaal was onder Castro's regering directeur van het dok te Port Caballo en opperbevelhebber van de Venezolaansche vloot. Men vertelt van hem, dat hij destijds onderschikten en zelfs politici, die hem niet bevielen, zonder vorm van proces liet geesen. Beviend met president Gomez, heeft hij dezen menige gunst te danken. Het feit, dat een door hem op touw gezette samenzwering ontdekt is en dat het doel daarvan moet zijn geweest Gomez om het leven te brengen, heeft in Venezuela algemeen afkeuring gewekt.

De Amigo van 14 Juni meldt: „Albert Vogel, Luitenant bij de Grenadiers en Jagers, buitengewoon voordrachtkunstenaar, wordt meden met de Prins der Nederlanden van New-York verwacht. Reeds twee maanden geleden hebben wij zijn komst aangekondigd, maar de telkens hernieuwde aanzoeken om in Amerika op te treden, hebben Z.Ed. belet eerder hier te komen.

De heer Vogel heeft op zijn rondreis over de gehele wereld de schoonste lauweren geoogst. Wij achten het een groot voorrecht hem ook hier op Curaçao te mogen hooren en heeten Z.Ed. hartelijk welkom in de Hollandsche Kolonie. Van te voren zijn we overtuigd van zijn schitterend succes. Dat wil zeggen, zijn hooge kunst zal ook onder ons ten zeerste worden gewaardeerd, al kunnen we hem hier niet met dollars bestrooien, zoodat men dat in het rijke Amerika heeft gedaan.

Albert Vogel blijft 14 dagen en trekt dan verder naar Suriname. Misschien, dat hij van hier ook nog even overloopt naar La Guaira om voor de Duitschers op te treden.

De „Imparcial” van 17 Juni zegt, dat zijn eerste lezing te Curaçao een groot succes had en dat Albert Vogel zeer toegejuicht werd. De Gouverneur was bij deze lezing tegenwoordig.

Volgens de Cur. Crt. zou de heer Vogel 7 maal optreden in de navolgende voordrachten:

- I. de Forumscène uit Julius Caesar van Shakespeare, vertaling Dr. Koster (in Romeinsch gewaad). — Multatuli, de toespraak van den assistent-president Havelaar tot de hoofden van Lebak. — Napoleon op Sint Helena, speciaal voor Albert Vogel geschreven door Fabricius. — Neerlands vlag, door Lodewijk Mulder. — Werkstaking.
- II. Seideravond, monodrama door Carry v. Brug-

gen (speciaal voor Vogel). — Jean Marie, door Theuriet. — De Macenas, door De Meester.

III. Starkadd, heldencomédie door Alfred Heger-scheidt.

IV. Coriolanus, door Shakespeare.

V. Cyrano de Bergerac, door Rostand.

VI. Salome, door Wilde.

VII. Oedipus, door Sophocles.

De Meimaand was te Curaçao arm aan regen, slechts één dag, de 6e Mei, gaf wat regen en nog geen eens overal op het eiland. Thans is dit nog van minder belang, maar voor den nieuwen maaisoogst is het dringend noodig, dat van af September er wekelijks wat regen valt.

Terwijl de neutrale bladen te Curaçao ons verslag van de tentoonstelling „de Vrouw” in ons No. 20 van 15 Mei overnamen en de „Imparcial” dit zelfs in het Spaansch vertaalde, maakte de „Amigo”, het orgaan der R.-C. geestelijkheid, hierop eene uitzondering en vermeldde dit blad slechts in het kort het bezoek van H. M. de Koningin.

Doet het eene ons, in het belang der kolonie, veel genoegen, we betreuren het, dat genoemde tentoonstelling niet de sympathie en de medewerking der R.-C. geestelijkheid heeft mogen verwerven.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Ontwikkeling der Inl. vrouw. In de kampong Kwitang (Wellefreden, Batavia) heeft zich volgens de Pantjangan Warta een nieuwe vereeniging gevormd onder den naam van „Darah Idoep” (Levend Bloed), welke naam door zekeren Moestika minder geschikt wordt geacht. „Boedi Kemadjoean” vindt hij beter (ontwikkeling en vooruitgang). Naar aanleiding hiervan en van de oprichting van het „Studiefonds voor Inlandsche Meisjes”, schrijft de Pembrita Betawi, dat ook de Inlandsche vrouw meer dan tot dusverre deel moet nemen aan vooruitgang door ontwikkeling van individueele zelfstandigheid. Schrijver meent niet, dat zij moeten deelnemen aan verkiezingsstrijden en agiteerende vereenigingen — voor de Javaansche vrouw is z. i. die tijd nog lang niet aangebroken en mag de vraag wel gesteld worden of voor de vrouw in het algemeen die deelneming goed en gewenscht is — maar de tijden zijn voorbij, dat de vrouwen slechts behoeften de kunst te verstaan van naaien en borduren, en van een echt vrouwelijke buiging te maken enz. Zij moeten worden voorbeeldige opvoedsters van het jongere geslacht, op wiens gedijen het geluk der toekomst in de maatschappij berust. Het voorbeeld daartoe werd gegeven door wijlen Raden Adjeng Kartini. Wel is waar heeft zij reeds lang haar oogen gesloten en deze wereld verlaten, maar haar woorden en daden van edele vrouwelijkheid zijn niet vergeten, kunnen dienen als richtsnoer voor andere jonge Inlandsche vrouwen en meisjes. In Midden- en Oost-Java neemt deze beweging onder de Javaansche vrouwen toe. In West-Java zijn zij, in vergelijking van hare zusters in het overige deel van het eiland, nog zeer ten achteren. Daar worden zij nog te veel systematisch dom gehouden, en is het licht van kennis en ontwikkeling nog niet over haar opgegaan. Aan goede lectuur wordt niet gedaan. Wij hebben nu de opleidingschool voor Inl. vroedvrouwen. Maar tot nu toe heeft zich nog geen enkel Bataviaasch meisje voor opname tot die school gemeld. Wel zijn er vele aanvragen gekomen uit Midden- en Oost-Java en van Sumatra. Waarom niet van West-Java en van Batavia in het bijzonder? zoo vraagt schrijver en geeft zelf ten antwoord: omdat de ouders er nog van die ouderwetsche ideeën op na houden, bang zijn hunne dochters aan die inrichting toe te vertrouwen, er op uit zijn de meisjes zoo vroeg mogelijk uit te huwelijken. Hoeveel meisjes van beneden de 15 jaren zijn er niet, die trouwen met mannen van boven de 31 jaren? Onmogelijk, dat er sprake van liefde kan zijn van den kant van het meisje. Hoeveel jeugdige meisjes worden er niet uitgehuwelijkt aan jonge mannen, die een zeer losbändig leven leiden, wijl de ouders hopen, dat de zoons door dit huwelijk tot bedaren zullen komen en een huiselijk leven gaan leiden. Maar hoe dikwijls leidt dit huwelijk niet tot het ongeluk van de vrouw. Steeds worden hare belangen opgeofferd aan den wellust der mannen. Hoe dikwijls worden jonge vrouwen en

1ste Rotterdamse
Maatschappij van verzekering op het leven
 Oudehavenkade Nr. 1. Plan C, Rotterdam.
 Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.
Levensverzekering
 in elken vorm.
 Hoofdvertegenwoordiging voor Ned. Oost-Indië
 te SOERABAIA.

VLEU PIA KUNSTSPEL- ORG	GOOSEN & SWAGERMAN DEN HAAG - BOEKHORSTRAAT 149.	GELS. NO'S. PIANO'S. ELS.
VERHUUR.		p.m. of f 50.— p.j. af.
PIANO'S van f 5.— VLEUGELS „ -8.—		„ -80.— „ „
REPARATIE. RU		STEMMEN. IL.
Afd. Gebruikte		Instrumenten.
SPECIELE INRICHTING voor de		voor het GEBEEDMAREN TROPEN.

WAROONG DJAWA
INDISCH RESTAURANT
 à la Carte
Kortenaerkade 10 - DEN HAAG.
 TELEFOON No. 4882.
 Dagelijks geopend van 12—7 uur. Voor uitzending
 wordt f 0.25 bestelloon gerekend, tenzij afgehaald.

DE WEKKER
HEULSTRAAT 2-18

ONTVANGEN:
 de Gegarneerde en
 Ongegarneerde Hoeden
in alle prijzen

Au Corset Français.
 DEN HAAG PRINSESTRAAT 98
 Telefoon 5546. || LEIDEN VISCHMARKT 7
 Telefoon 11.
 = CORSETTEN OP MAAT. =
 W. J. M. FREDERIKS Corsetière.

P. VAN DEN BRUL.
 AMSTERDAM. DEN HAAG. HOORN. LEEUWARDEN.

HEEREN- EN JONGENSKLEEDING.
KLEEDERMAKERIJ VAN DEN EERSTEN RANG.

meisjes niet uitgehuwelijkt aan mannen, die reeds getrouwd zijn, maar zich dan eerst van hunne eerste vrouw moeten laten scheiden. Wat is het gevolg hiervan? Wel, dat de nieuwe vrouw later weer plaats moet maken voor een andere vrouw. De vrouw wordt als een stuk koopwaar beschouwd. Wordt het niet tijd, dat verandering in dezen toestand wordt gebracht, dat de ouderwetsche ideeën afgedankt worden en dat het onverstand der ouders wordt overwonnen? Moge het licht van beschaving en ontwikkeling meer en meer in de Inlandsche maatschappij doordringen. Zoo besluit schrijver.

In denzelfden geest als bovengenoemde „Darrah Idoep” is te Soekaboemi de „Sefia Mimitran” opgericht, meldt de Pembr. Betawi.

Weer een nieuwe school. De Sultan van Djokjakarta heeft in de kampong Soerodilongan een groot stuk grond (pakarangan) beschikbaar gesteld voor een aldaar op te richten 2e klas Inlandsche school. Men zegt, dat die school spoedig komen zal (Pewarta Soerabaja).

WAT DE CHINEES VERTELT.

Klachten over de Sarikat Islam. De Maleisch-Chineesche pers hoopt, dat spoedig een eind zal worden gemaakt aan den toestand van onzekerheid, waarin men tegnuwoordig door de Sarikat Islam is geraakt. Onder de Inlandsche ambtenaren zijn er — alzo de Pewarta Soerabaja — die vóór deze vereeniging zijn, zooals bijv. in Tangerang, waar zelfs een mantri politie de hulp van de Sarikat Islam heeft ingeroepen om de Chineezzen af te ranselen. Er zijn ook Inlandsche ambtenaren, die tegen de Sarikat Islam gekant zijn, zooals o.a. in Modjokerto, waar de patih van deze afdeling er op uit is den Inlanders te verbieden lid van deze Vereeniging te worden en hen, die reeds lid zijn, over te halen er weer uit te treden. Wat een toestand! Onder een geregeld bestuur mocht tweërlei houding van regeeringswege toch niet geduld worden, temeer waar de belangen van andere categorieën der bevolking, in de eerste plaats van de Chineezzen, bedreigd worden. Zoo meent schrijver.

De Perniagan deelt mede, dat nog kort geleden, den 23en Mei j.l., dertien Chineezzen te Pasir Gadoeng (Tangerang) door een duizendtal kampongbewoners mishandeld werden in tegenwoordigheid van den wedono van Tangerang en bovengenoemden mantri politie en dat vijftien dagen later de zaak nog niet was onderzocht, geen enkelen Inlander of Chinees door den assistent-resident van Tangerang was gehoord. Op dien dag toch waren wel duizend Inlanders, zoo niet meer, van verschillende plaatsen van Tangerang bij elkander gekomen om met twee bestuursleden van de Sarikat Islam, den mantri politie en den wedono hierboven genoemd, die twintig politie-oppassers bij zich hadden, naar Pasir Gadoeng voornoemd te trekken; ten einde, zooals het heette, personen, die bezig waren om hanengevechten te houden, op te vatten. Deze personen waren dan de hierboven vermelde dertien arme Chineezzen, voor wier opvatting men meer dan duizend Inlanders had noodig geacht. Wat een moed en heldhaftigheid! Ten huize van een zekeren heer M. gekomen, waar volgens berichten de hanengevechten gehouden zouden worden, kwamen de dappere Inlanders (Sarikat Islamers) verscheidene Chineezzen tegen, die terstond aan den haal gingen, toen zij zagen, dat die inlanders kwade bedoelingen voor hadden. Zij werden echter door de Inlanders achterhaald en geslagen. Daarna werden zij door de politie-oppassers van den mantri politie vastgebonden en opnieuw door de menigte geslagen. Enkelen werden zelfs met de blanke wapens verwond. Enkele Chineezzen, die op een afstand van den weg stonden en niets met de zaak van de eerstgenoemde Chineezzen te maken hadden, werden ook opgevat, vastgebonden en geslagen. Dit alles geschiedde in tegenwoordigheid van den mantri politie, die niets deed om de woedende menigte tegen te houden. Zes Chineezzen werden bij deze gelegenheid zwaar verwond en naar het hospitaal vervoerd; de zeven anderen, die lichte wonden hadden opgelopen, mochten, na door den wedono gehoord te zijn, naar hunne woningen terugkeeren. Maar de Inlanders, die geslagen hadden en van de wapens hadden gebruik gemaakt, werden niet gehoord, veel minder in hechtenis genomen. Die Chineezzen werden alleen ondervraagd naar het al of niet houden van of deelnemen aan hanengevechten, maar

van het feit, dat zij mishandeld waren, werd geen notie genomen.

Deze geheele zaak werd door het Europeesche bestuur in Tangerang heel licht opgevat. Het ging slechts af op de rapporten van de Inlandsche ambtenaren, die n.l. medeplichtig waren en dus leugenachtige rapporten hadden ingediend! En de resident van Batavia, tot wien de Chineezzen zich gewend hadden om een onpartijdig onderzoek in te stellen, ging blijkbaar ook maar af op het rapport van den assistent-resident van Tangerang, hield niet zelf een deugdelijk onderzoek, verklaarde leukweg, dat het slecht volk was, die Chineezzen, die door de Inlandsche politie waren opgevat. Wij wil'en deze woorden van den assistent-resident niet bestrijden — zoo vervolgt verder de Perniagan — maar vragen ons af: of die Chineezzen, al behooren zij ook tot het z.g. „slechte volk”, niet in het belang van een onpartijdig onderzoek gehoord hadden moeten worden? Hebben zij werkelijk aan de hanengevechten deelgenomen, dan hadden zij ingevolge de bestaande verordeningen moeten worden veroordeeld en gestraft, maar het ging niet aan, hen door Inlanders te doen slaan en verwonden, alsof zij beesten waren. De vereeniging „Dierenbescherming” beschermt de dieren tegen de mishandeling van menschen en nu wordt toegelaten, dat menschen door menschen mishandeld worden! En de Inlanders, die misdreven hadden, zijn ongemoeid gelaten. De Inlandsche ambtenaren, die het aanzagen, aanmoedigden, ja zelfs voorgingen, zijn geprezen geworden om hun dienstijver. Werkelijk, zoo iets kan slechts onder het N.-I. Gouvernement plaats hebben. Is het wonder, dat nu de Chineesche eigenaren van landerijen in Tangerang, Japanners in dienst willen nemen voor de regeling hunner zaken en om hun leven en goed te beschermen? Wij gaan niet op losse geruchten af — zegt het blad — maar wat wij meedeelen is de waarheid. Na al het geschrijf hierover, kon het Europeesch bestuur de zaak niet langer doodzwijgen en goedpraten. Er moest een zondebok zijn. Natuurlijk was dat de meergenoemde mantri politie, die de Inlanders had opgehitst en aangevoerd. Andere ambtenaren moesten hierdoor schoon gewassen worden. Wij zullen de zaak van den mantri politie maar laten rusten en andere daadzaken vermelden. Op den ochtend van den 23en Mei j.l. heeft de wedana van Tangerang aan den Patih het bericht gezonden dat ongeveer 500 Inlanders van verschillende plaatsen zich verzameld hadden ten huize van Hadji Doding, commissaris van de Sarikat Islam te Tangerang, om met de politie naar Pasir Gadoeng mede te gaan, waar volgens bericht Chineezzen hanengevechten zouden houden. Dit heeft Raden Mohamad Soeria di Ningrat, Patih van Tangerang, erkend voor den heer G. J. Vernet, assistent-resident van Tangerang en andere personen. Dus de Patih van Tangerang heeft het geweten, dat op dien dag ± 500 Inlanders naar Pasir Gadoeng gebracht zouden worden om „houders van hanengevechten” op te vatten. Bij deze 500 Inlanders hebben zich onderweg nog honderden andere Inlanders aangesloten. Dit heeft de Patih ook geweten. Om zich schoon te wassen heeft hij verklaard, dat hij een oppasser heeft uitgezonden om die 500 Inlanders te zeggen, dat zij niet mee moesten gaan naar Pasir Gadoeng, doch dat deze oppasser te laat was gekomen, om die lieden te kunnen waarschuwen. Eigenaardige verontschuldiging. Alsof die Inlanders op eigen houtje dien tocht zouden ondernomen hebben, als zij niet van hoogerhand daartoe waren aangezet of aangemoedigd! De Patih had immers den oppasser kunnen gelasten met een kar de Inlanders te achterhalen. Hij had desnoods zelf in een rijtuig de lieden kunnen achtervolgen. Pasir Gadoeng is hoogstens 6 palen van de hoofdplaats Tangerang verwijderd. Nonsens is het dus, dat hij die Sarikat Islamers niet meer heeft kunnen bereiken. Als hij zijn plicht had gedaan, had hij het bloedvergieten kunnen en moeten voorkomen. De wedana van Tangerang heeft geweten van die samenkomst van 500 personen ten huize van Hadji Doding. Hij heeft het gerapporteerd aan zijn chef den Patih. De assistent-resident van Tangerang heeft verteld, dat deze wedana niet is medegegaan naar Pasir Gadoeng, omdat hij dien dag voor dienstzaken naar Tjoeroek moest. Terugkomende van Tjoeroek zag hij vele Inlanders

DORDTSCHER BANK

's-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14
Behandelt alle BANKZAKEN.

EN TOUT CAS

PARASOLS.

A. SCHROEDER & Co.

GROENMARKT 25/26 's-GRAVENHAGE

vestigen speciaal de aandacht op:

Een zeer mooie collectie
Witte Zomerblouses

van af f 4.—

en

Strandcostumes.

Mad. ^{elle} P. C. BIEKART

HOOGHE WAL 5.

▼▼▼

Costumes Tailleur

Mantels

Blouses

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 's-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE

BANKZAKEN.

SAFE-INRICHTING.

VACANT

TOKO BAHROE

Van Kinsbergenstraat 126, Intercomm. bij de Prins Hendrikstraat, DEN HAAG. Tel. 4796.

SPECIAAL ADRES VOOR GOEDE SAMBALLANS EN BOEMBOE'S.

Firma BARNAS & DIEMERS, Importeurs.

op weg naar Pasir Gadoeng en toen heeft hij hun gezegd, dat zij naar Tangerang terug moesten keeren. Dit is ook alweer bezijden de waarheid. Wel is de wedana op dien ochtend te Tjoeroek geweest (in een bendy er naar toegereden), maar midden op den dag is hij teruggekeerd en heeft hij Tjere wet aangedaan, niet ver van Pasir Gadoeng. Daar heeft hij een deel van de troep Inlanders gezien, die op weg naar Pasir Gadoeng door den mantri politie waren opgejaagd. Had hij toen die menschen niet kunnen terugzenden en zich niet moeten overtuigen dat zij niet doorgingen? En nog beter, hij had den mantri politie moeten achterhalen; onnoodig was het toch voor zoo'n kleine zaak zoovele Inlanders mee te nemen. Maar de wedana heeft niets gedaan; hij heeft de Inlanders, die hij ontmoette, niet teruggezonden; hij heeft het toegelaten, dat 13 onschuldige Chineezers als wilde beesten werden vervolgd en mishandeld. Niettegenstaande dit alles, wil de heer Vernet niets weten van eenige schuld van de zijde der Inlandsche ambtenaren. Ook de resident beweert, dat die Chineezers werden opgevat, alleen door den mantri politie en 30 politieoppassers, en dat andere Inlanders daaraan niet hebben deelgenomen. De heer Vernet verklaarde verder, dat de Chineezers verwond werden, omdat zij zich bij de opvatting verzet hadden. Toen hiertegen werd aangevoerd, dat de wonden op het achterhoofd of op den rug waren toegebracht, dus onmogelijk van personen konden zijn, die zich verweerd hadden, eerder van lieden die weggelopen waren, zeide de heer Vernet, dat hij geen onderzoek had gedaan naar de wonden van die Chineezers. Dit is nu het antwoord van een assistent-resident, die in naam van de Koningin over duizenden zielen het bestuur voert! Had hij als hoofd van Plaatselijk Bestuur niet persoonlijk alles moeten onderzoeken? Kan men nu niet zeggen, dat het hier in Indië raar toegaat? Misschien hooren wij binnenkort, dat Mas Martomihardjo tot patih van Batavia benoemd zal worden (deze betrekking is op het oogenblik vacant), of dat hij de Oranje Nassau-Orde heeft gekregen, en dat Raden Mohamad Soeria di Ningrat de Nederlandsche Leeuw heeft gekregen en daarna spoedig regent zal worden. Zoo ook, dat de heer Vernet tot Resident zal bevorderd worden. Het Hollandsche Gouvernement is royaal met zijne gunstbewijzen en weet zijne ambtenaren naar waarde te beoordeelen en te beloonen! Aldus de *Pewarta Soerabaja*.

Van Vreemde Koloniën.

Een vaste economische commissie bij het Duitsche ministerie van Koloniën.

Minister dr. Solf heeft een dergelijke commissie ingesteld en reeds geïnstalleerd. In zijn openingsrede zeide de minister, dat geen departement in zoo hooge mate technische voorlichting noodig heeft, als dat van koloniën, daar dit voor vragen op elk gebied komt te staan. Een vroeger bestaande technische raad werd in 1908 opgeheven, onder de Lindquist werd de leemte echter weer sterk gevoeld, en nu hoopt men haar door de nieuwe vaste commissie aangevuld te hebben.

Eenerzijds zijn de Duitsche staten er alle in ver tegenwoordigd, anderzijds alle takken van nijverheid, handel, landbouw, ook de groote vereenigingen, die zich met koloniale economische aangelegenheden inlaten, hebben er haar gedelegeerden. Onder deze laatsten vinden wij vermeld: De D. Kolon. Ver., de D. economisch-kolon. comité, de Permanente comité voor tentoonstellingen van nijverheid, de Landbouwbond.

De commissie zal zich geheel kunnen wijden aan de ontwikkeling der relatien tusschen 't moederland en de koloniën, en aan de verspreiding van de op de D. markten aangebrachte goederen over de vreemde landen. Zij neemt echter slechts de beginselkwestien in haar werkkring op, de verdere uitvoering en de bijzonderheden blijven tot de werkzaamheid behooren van de organisatiën, welke zich daarmede tot nu toe ook al inlaten. Dit zijn deels particuliere maatschappijen of vereenigingen, deels ambtelijke instellingen.

Het eerste vraagstuk op de lijst harer werkzaamheden was het plaatsen van kapitalen in de koloniën. Dr. Solf zette de noodzakelijkheid uiteen om de misstanden te doen verdwijnen, die de financiële koloniale zaken dreigen in discredit te brengen. Bij de besprekingen diende een rapport van dr. Zoepfl tot inleiding. Het resultaat der besprekingen was een eenparige uitspraak voor het tot stand brengen van een bureau, belast met het nagaan van de voorwaarden, waarop koloniale maatschappijen worden ingesteld, terwijl een beroep is te doen op de beurs

om onwaardige koloniale speculatiën tegen te werken. De groote commissie is natuurlijk in kleinere commissiën verdeeld, waarin behalve leden van het permanente lichaam ook buitenleden benoemd kunnen worden.

**BRITSCHE KOLONIËN.
Pasteur's instituten.**

In 't twaalfde jaarverslag van 't Pasteur-instituut te Bombay stellen de officieren van gezondheid Acton en Knowles in 't licht, dat Indië weldra vier of vijf inrichtingen kan hebben, die 8-10000 personen zullen kunnen behandelen, een aanzienlijke som gelds verslinden en een macht van personeel bezig houden, zonder echter iets te doen om de bron weg te nemen van de kwaal, die zij te bésirijden hebben: de hondsdotheid. Eigenlijk moest de behandeling slechts als een palliatieve maatregel beschouwd worden, terwijl de zorgen in hoofdzaak te wijden waren aan bestrijding van de oorzaak. De wetgever moet op middelen bedacht zijn om toezicht op de honden te doen uitoefenen, opdat 't kwaad bij voorkomende gevallen dadelijk in zijn oorsprong te niet gedaan kan worden.

't Aantal in 't instituut te Bombay behandelde patiënten neemt met het jaar toe. In 1900 bedroeg het 321, in 1909: 1914; in 1912: 3458, behalve 't getal dergenen, die zich aanmeldden, doch voor wie de behandeling niet noodig werd geacht. Patiënten kwamen zoowel uit Noord-Indië en Burma, als uit Kashmir, Centraal-Indië en Tibet.

Het totaal der inkomsten van regeering, stad en particulieren was in 1911: 69940 R., in 1912: 75876 R., terwijl de uitgaven toen respectievelijk 46460 en 51765 R. bedroegen.

De bestaansmiddelen van Zanzibar.

Het Br. protectoraat Zanzibar is van 't beher onder Buitenlandsche Zaken overgegaan naar dat van Koloniën, 't is ingelijfd bij 't overige Britsch Oost-Afrika. Deze gebeurtenis bracht de Times tot een beschouwing over de beteekenis als productiegebied van het eiland, waarvan wij meenen eenige gedeelten te moeten weergegeven.

Het hoofdartikel van de voortbrenging der elanden Zanzibar en Pemba is de kruidnagel. De uitvoer bedraagt gemiddeld een waarde van 300.000 P. St. per jaar.

In 1818 ingevoerd, nam de aanplant gestadig toe. De afschaffing van de slavernij gaf den Arabischen planters echter een slag, dien zij nooit geheel te boven zijn gekomen. De handarbeid moest betaald worden, een uitvoerrecht werd bovendien ingevoerd. De Arabieren staken zich in schulden; niet gewoon te rekenen en te sparen, zochten zij heil bij het hypotheek nemen op hun shambas. De gelden werden verstrekt door Hindoes, die op den duur echter ook geen voordeel halen van de landen. De Europeanen zouden deze dus vermoedelijk zonder veel moeite kunnen overnemen en dan de leiding der ontginning in handen houden.

Bezwaren hiertegen zijn de ongezone streken van 't binnenland, waar Europeanen het tot nu toe niet lang konden uithouden, het gebrekkige der gemeenschapsmiddelen, en het gemis aan werkvolk.

Er zijn reeds ingrijpende maatregelen genomen om den hygiënischen toestand te verbeteren, het vooruitzicht bestaat dus, dat 't eerste bezwaar voor een deel te verhelpen zal zijn. Ook in de gemeenschapsmiddelen komt een ommekeer, wegen voor automobielen nemen in aantal toe. Dit stelt den planter ook in staat aan de gezondere kust te wonen, en van daaruit zijn tuinen in 't binnenland te bezoeken. Voor het gebrek aan werkvolk is daarentegen nog geen goede oplossing gevonden, de bevolking neemt af.

Met dit al leveren Zanzibar en Pemba nog 80 percent van de kruidnagels voor het wereldverbruik en is de oogst van 1911-12 een record geweest.

Naast dit product neemt de cocospalm de voornaamste plaats in. Deze groeit zonder eenige moeite. De boomen beginnen in hun achste jaar vruchten te leveren en gaan hiermede 60 à 70 jaren door. De coprah is van uitstekende kwaliteit. In 1912 werd voor 190937 P. St. uitgevoerd.

Niettegenstaande alles aangeeft, dat grond en klimaat geschikt zijn voor andere producten, en vele tropische vruchten er overvloedig groeien, is geen dezer bronnen tot nu toe productief gemaakt, de bovenvermelde oorzaken zullen hiervan wel de schuld dragen. Voor de naaste toekomst zal er niet veel verbetering in te brengen zijn, maar als handen beschikbaar komen kan er later veel van te verwachten zijn.

De ontvangst van negersoldaten te Parijs.

Wij meenen een plaatsje te moeten inruimen voor een aardige feestelijkheid, die dit jaar te Parijs heeft plaats gehad in verband met de uitreiking van nieuwe vaandels bij de groote parade op 14 Juli, waarbij een hoofd- en eereplaats is toegelacht aan de zwarte en bruine troepen.

Zondag, den 13en, receptie ten stadhuize van de afgevaardigden der regimenten uit moederland en koloniën, naar Parijs gekomen om de vaandels in ontvangst te nemen.

Den 14en 's morgens de groote revue te Longchamp. (De toejuichingen zijn voornamelijk voor de koloniale krijgers geweest). 's Middags boottocht op de Seine.

MAISON DE BONNETERIE
DEN HAAG 42 SPUISTRAAT 42
Jaarlijksche Opruiming
BLOUSES, PEIGNOIRS, COSTUMES- en —
ONDERROKKEN, KOUSEN, HANDSCHOENEN

A. SCHARENBERG,
HOFLEVERANCIER. Tel. interc. 2443.
VISCHMESJES en -VORKJES vanaf f25.— per dozijn.
VISCH-DIENLEPELS en VORKEN.
VISCHGRATENTANGETJES.
OESTERVORKJES vanaf f5.— per dozijn.
KREEFTENVORKEN.
HORS D'OEUVRE-STELLEN en COUVERTS.
BROODREKJES.
Alles van uitmuntende kwaliteit.
15, HOOGSTRAAT 15, DEN HAAG.
Specialiteit in Electriche Verwarmingsapparaten.
HET BESTE SYSTEEM EN DE BESTE KWALITEIT.

PIERRE SCHREINER
ZOUTMANSTRAAT 18-20-22-45
DEN HAAG
Bedden- en Meubelmagazijnen
BEHANGERIJ STOFFEERDERIJ

W. POPPINK, Telefoon No. 4485.
PRINS HENDRIKSTRAAT
141-143 Den Haag.
Geheel gepantserde Hutkoffers. Voor het bagageruim, 100 cM lang, 50 cM breed, 50 cM hoog, m. bak f 10.50. Voor de hut 100 cM lang, 50 cM breed, 36 cM hoog, met bak f 9.— Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM lang, 50 cM br., 40 cM hoog m. bak f 9.50.

N.V. BERLITZ-SCHOOL M^o.
welbekend bij allen die met verlof in Nederland vertoeven.
Noordeinde alleen 42^b, boven Maison KRUL
Telefoon 6318.
TALen: DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCH, ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ.
door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten.
Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op het juiste adres Noordeinde 42b, boven maison Krul.
AMSTERDAM - Keizersgracht 300.

VERKOOPHUIS
GROOT HERTOGINNELAAN 103
VALERIUSSTRAAT DEN HAAG
— Tramhalte lijn 3 —
Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of TWEDEHANDS MEUBELEN willen voorzien.
DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
van 10-4 uur.

VACANT

FIRMA W. ROELOFSEN
WIJNHANDEL
COLUMBUSSTRAAT 101 's-GRAVENHAGE
TELEFOON No. 2774
SPECIALITEIT IN FIJNE LIKEUREN,
- WHISKY EN GEDISTILLEERD -

15 Juli 's middags ontvangst in den Cercle national du soldat, daarna Magic city.

16 Juli aanbieding van een huldebewijs aan de Senegalsche tirailleurs, wier vaandel in den strijd gedecoreerd is geworden en van wier regiment nu een compagnie is overgekomen.

's Avonds: het groote rad en de Eiffeltoren.

17 Juli Bezoek aan den Dierentuin. Wandelrit per rijtuig en automobile over de boulevards, de Place de la Concorde en de Champs Elysées.

's Avonds: Wandeling naar Bry-sur-Marne, waar den afgevaardigden een feestelijke ontvangst is berid.

18 Juli. Bezoek aan Versailles en 't park voor luchtvaart te Buc.

Hoe zullen de koloniale krijgers gevierd worden. Wat zullen de zwartjes de oogen uitkijken. Maar ook, wat zullen zij zich groot voelen in die dagen — en ontuchtend daarna, als zij weer de gewone piou-piou zijn.

O.- en W.-Ind. Literatuur-Overzicht.

Een wenk voor den nieuwen Hoofdinspecteur van de Post en Telegrafie.

In de jongste aflevering van het Tijdschrift voor Nijverh. en Landbouw in Ned.-Indië schrijft de heer A. (brahamsohn) het navolgende:

Men kent de oude zegswijze omtrent de Hollanders:

In matters of commerce, the fault of the Dutch, Is giving too little and asking too much.

In haar algemeenheid moge in deze zegswijze een onbillijkheid liggen, ongetwijfeld is ze wel toepasselijk op de N.-I. posterijen. De dienst is slecht, dat weet iedereen nu eenmaal. Dit is het „giving too little" gedeelte.

Thans willen wij enkele kleine opmerkingen maken in de richting van het „asking too much". Schrijver dezes is een poos op reis geweest in de Straits. Daar bedraagt het porto op een gewonen brief doll. 0.03 (iets meer dan f 0.04) naar alle gedeelten van het Maleische Schiereiland, Gr. Britannië en Ierland (per mail) en naar alle Britsche koloniën. In N.-I. betaalt men voor de verzending van een binnenlandschen brief f 0.10 (zegge tien cent); naar Holland en naar alle andere landen van de Postunie f 0.12½.

Een binnenlandsche briefkaart in de Straits kost doll. 0.01 (0.014); in N.-I. f 0.05!

Een binnenlandsch telegram in de Straits kost doll. 0.03 (f 0.042) per woord. In Nederl.-Indië f 0.05, f 0.10. of f 0.20!!

Mogen wij den nieuwen hoofdinspecteur wel in overweging geven aan de Regeering van N.-I. voor te stellen „to ask a little less, and give a little more?"

Internationales Archiv für Ethnographie.

Als supplement van deel 21 van het Internationales Archiv für Ethnographie is verschenen een opstel van prof. A. W. Nieuwenhuis: „Die Veranlagung der malaiischen Völker des Ost-Indischen Archipels, erläutert an ihren industriellen Erzeugnissen". Het artikel is versierd met 4 platen en wordt ook gezonden aan de leden der Nederlandsche Anthropologische Vereeniging, omdat het behandelt een in een bijeenkomst der vereeniging besproken onderwerp. Het Bijblad van de Anthropologische Vereeniging, dat bij den overdruck gevoegd is, bevat allerhande mededeelingen haar betreffende, en overzichten van het op de voordracht-avonden en bijeenkomsten gesprokene, zoomede van de gehouden excursies (N. R. Ct.).

Een nieuwe vezelplant.

In de laatste jaren is in Tonkin en Cambodja een waterplant, Eichhornia crassipes, tot eene plaag geworden, doordat zij zich zoo in de rivieren vermeerderd, dat de scheepvaart nagenoeg onmogelijk wordt.

Perrot, die vroeger in Gabon (Afrika) gezien had hoe de negers uit een nauw verwante plant vezel maakten, die voor vele doeleinden geschikt was, kwam op de gedachte dit ook met genoemde plant te probeeren. De bladstelen werden in een ontvezelaar Durheim ontvezeld en dan in de zon gedroogd. De zoo verkregen vezel was niet te gebruiken. Het resultaat was echter zeer gunstig, toen niet meer in de zon, maar in de schaduw gedroogd werd. De vezel is geschikt voor touw en voor het maken van meubels, waarbij ze wat elasticiteit en soliditeit betreft, boven rotan te verkiezen is. Ook voor de fabricatie van zakken is deze vezel zeer bruikbaar in plaats van jute.

Een touw van 5 mm. doorsnede en 1 M. lengte toonde bij een belasting van 49 K.G. een verlenging van 10 c.M.

Volgens de mededeeling van Jardel zijn de uit deze vezels gemaakte zakken veel lichter en veel goedkoper dan zakken uit jute. Deze laatste schrijver heeft geen nadeeligen invloed van het drogen in de zon kunnen waarnemen.

Daar de Eichhornia crassipes ook voor Java een gevaar dreigt te worden, zijn de bevindingen van de twee genoemde Heeren ook voor ons niet zonder belang. De plant staat hier bekend onder den naam van waterhyacinth, schrijft Teysmannia, aan welk tijdschr. het bovenstaande is ontleend.

Weekblad voor Indië.

No. 8 van het Weekblad brengt een tweetal portretten met waardeerende bijschriften van twee bekende Indische figuren. Het eerste is van Dr. Westhoff, den onlangs overleden geneesheer-directeur van het Koninkin Wilhelminagasthuis voor ooglijders te Bandoeng; het andere van Mr. L. J. Dijkstra, den tot advocaat-generaal bij het Hooggerechtshof van Ned.-Indië benoemden rechterlijken ambtenaar.

Overigens bevat dit Nr. van het Weekblad, met betrekking op Indië, de volgende, al dan niet gelustreerde opstellen:

De groote bandjir te Rogodjampi. — Uit Insulinde's natuurleven, door S. Leefmans. — Eene overplaatsing, door Jack. — Bij de rechterlijke macht. (Uit het leven van een Indisch ambtenaar 1892—1907), door W. van Delft (vervolg). — Patjet. Roman uit de wereld der zaakwaarnemers en der Indische bergen (vervolg).

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 27: Stem and root borer of Hevea-rubber, door Dr. A. H. Berkhout. — Een paar eigenaardige verschijnselen bij Hevea Brasiliensis, door Dr. J. Kuiper. — De overeenkomst tusschen kinaproducten en kininefabrikanten. — Kon. Magn. en Meteorol. Observatorium te Batavia (Jaarverslag). — Handelsvereniging te Soerabaja. — Jaarverslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Rotterdam over 1912. — Het bemestingsvraagstuk voor de bergcultures. — Kultuurberichten (Verbetering van den inlandschen landbouw. — Rietbranden. — Bacovencultuur in Suriname. Enz.). — Kleine mededeelingen (Koloniaal Tentoonstelling Semarang 1914). — Het paleis van landbouw te Buitenzorg. — Brand te Makassar. Enz.). Financiële berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Indisch Militair Tijdschrift.

De Mei-afl. bevat o.m.: Beschouwingen over het velddienstvoorschrift van het Ned.-Ind. leger (vervolg), door H. M. Luchsinger. — Een viervoudige buis voor eenheidsprojectielen, door A. J. Gooszen. — Het schieten met den mitrailleur en de schietopleiding, door W. F. Dinger. — Vereenvoudiging van de compagnies-administratie. — De gemengde menages. — De schepeschuttersproef bij de Infanteriekorpsen op Java, door G. A. Schoffer. — Het onderwijs in de schietkunst aan geoeefde militairen, door D. D. de Jongh. — Mededeelingen betreffende de Japansche weermacht. — Mededeelingen betreffende het Indische leger. Van vreemde legers. Enz.

Teysmannia.

Afl. 4 van den 21en jaargang heeft den volgende inhoud: Javaansche voedergrassen, door C. A. Bakker (vervolg). — Termieten of wilde mieren, door Dr. K. W. Sammerman. — Een aardige Hollandse uitvinding, door Dr. E. C. Julius Mohr. — Verslag over een reis naar Britsch-Indië en Ceylon ter bestudeering van de thee-cultuur, door Dr. Ch. Bernard (slot). — Malaria-muskieten. — Wilde dieren in Britsch-Indië. — Muizenbestrijding. — Nieuwe methoden ter bestrijding van insecten. — De commerciële vooruitzichten van synthetische rubber. — De kostprijs van rubber op de ondernemingen in de Federated Malay States. — Een nieuwe vezelplant. — Een nieuwigheid in zoogenaamde watercultures. Enz.

Tijdschrift voor Nijverh. en Landb. in N.-I.

Inhoud van de afl. van April 1913: Redactioneel. (Batavia-rubber. — Havenverbetering. — Rijstselectie. — Weefkunst. Enz.). — Clandestine invoer van cocaine in Britsch-Indië. — De rubbercultuur op het Maleische schiereiland. — Voorchriften voor het veredelen van het rijstgewas enz. — Ligt het op den weg der Inlandsche creditinstellingen om het sparen bij haar te bevorderen? — Wijzen de voorwaardes, die de N. I. S. gesteld heeft bij den verkoop van de lijn Batavia-Buitenzorg, op een verloren of op een gewonnen slag in haar strijd om het bestaan? — Nog eens: Hooger- of Middelbaar Technisch onderwijs voor de bevolking van Ned.-Indië. Antwoord aan het Dagelijksch Bestuur der Indische Universiteits-Vereeniging, door G. Homan van der Heide. — Kina- en kininebericht. — Op den uitkijk (Rijstvrachtprijzen. — Rijsttaivoer uit Saigon. — Sojaboonen. — Het rubberverbruik. — De rubbercultuur op Hawaii. — China en de kolanoet. — Kosten van rubberproductie op Ceylon. Enz.).

Tectona.

Afl. 4 van het Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona bevat o.m. de volgende bijdragen: Een verzoek om medewerking, door A. E. J. Bruinsma (in zake de bewerking van den 2en druk van Cordes' De djatibosschen op Java). — Chinesch houttransport op Singkep, door H. J. Kerbert. — Een nieuw houtverduurzamingsmiddel, door H. ten Oever. — Overzicht van de resultaten der in het 2e semester van 1912 gehouden ventuities van hout. — In memoriam. E. Gr. von Lückner. — Staal contra teakhout. — Wegen en houttaivoer. — Inhoud van tijdschriften. — Marktberichten.

Bestrijding der rattenplaag in Tjitjalengka.

Vanwege het Departement van Landbouw enz. te Buitenzorg is verschenen No. 5 der Mededeelingen van de afdeling voor plantenziekten. De heer W.

Brackel & Broermann
DEN HAAG { Hoogstraat 37a, 39.
Lange Poten 43.
ROTTERDAM - Hoofdsteeg 34.
Uitrustingen voor INDIË en AFRIKA.

N. LOEB, Noordeinde 109.
Kleding en Meubeleering op termijnbetaling.

20 gulden, per maand 2 Gld.
40 " " " 4 "
60 " " " 5 "

Vestigt U in NIJMEGEN!

Voor inlichtingen wende men zich aan het SECRETARIAAT van

NIJMEGEN VOORUIT!

M. CROMMELIN, Voorzitter.
ALOYS B. JANSEN, Secretaris.

C. HOYNG,

SPUISTRAAT 20/22 - DEN HAAG.
Amsterdam - Utrecht.

Onze geïllustreerde catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels
Vorken - Messen - Gasolinelampen.

PRIJSCOURANT GRATIS.

P. B. VAN MOORSEL & Co.

KERKPLEIN 11-12 — TORENSTRAAT 5-6
NAAST HET HOOFDPOSTKANTOOR
TELEFOON N°. 2898 DEN HAAG

GOEDKOOPST ADRES VOOR HET GEHEEL OF GEDELTJEWIJZE INSTALIEZEN VAN WONINGEN

AMERIKAANSCH

Tandheelkundige Inrichting

Dir. H. W. VALKENAAR, Amerik. Mec. Dentist.

GEVESTIGD:

's-GRAVENHAGE, Wagenstraat 19,
naast de Firma Pander.

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA",
SPUISTRAAT 16, DEN HAAG - TEL. 3768.

GUNSTIG GELEGEN IN HET MIDDEN DER STAD.
LIFT - ELECTRICISCH LICHT - CENTRALE VERWARMING.
80 KAMERS EN SALONS.
PLATS DU JOUR 50 Ct. — DINERS VAN f1.50 EN HOGER.
Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.

J. DEN HARTOG,
gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE.

Alleen-verkoop

„The Kingal Shoe"

C. M. DE GRAAFF

Piet Heinstraat 86

Tel. 4263 Haag

HERMAN VOORHOEVE BLOEMIST

ZOUTMANSTRAAT 40c - DEN HAAG,
beveelt zich aan voor het aanleggen en onderhouden van Tuinen en Villa's.

Sluit zeer voordelige abonnementen tot onderhoud.

M. Guiteling bespreekt daarin de door de bevolking toegepaste wijzen van bestrijding der rattenplaag in de controle-afdeeling Tjidjalengka en de resultaten der aldaar genomen proeven met andere bestrijdingsmiddelen.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging.

Het is ons aangenaam te kunnen berichten, dat de administratie van het Algemeen Nederlandsch Verbond alsnog een wissel, groot f 736.50, uit Ned-Indië heeft ontvangen, ten behoeve van de noodlijdenden op de Nederlandsche Antillen.

De Secretaris:

J. G. W. VAN DEREL KROÏ.

Van de „Indische Vereeniging”.

Algemeene Vergadering Zondag 20 Juli '13, des middags ten 2 ure, Café Hollands (Groenmarkt), te 's-Gravenhage.

Lezing van den heer H. M. v. Haften, leeraar a/h Gymn. W. III te Batavia met verlof, over: „Het onderwijs in Ned-Indië”.

HET BESTUUR.

Van het INFORMATIE-BUREAU:

Voor het middelbaar onderwijs in Nederlandsch-Indië wordt gevraagd een leeraar in het teekenen, in het bezit van de acten M¹ en M² of M^a.

Het traktement bedraagt f 450 's maands, met drie vierjaarlijkse verhoogingen, elke van f 100 's maands, zoodat zal worden bereikt een maximum traktement van f 750 's maands.

Aan de uitzending is verbonden: a. eene gratificatie voor uitrusting ad f 1000; b. overtocht naar Batavia als gouvernementspassagier der 1ste klasse, casu quo ook voor het weigig gezin; c. een voorloopig traktement van f 150 's maand, ingaande met den dag van inscheping naar Indië tot den dag, waarop het activiteitstraktement, volgens de deswege bestaande bepalingen daar te lande ingaat.

Zij, die zich in genoemde betrekking aan 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië wenschen te verbinden, moeten zich vòòr 25 Juli a.s. bij een op zegel geschreven request tot het Departement van Koloniën wenden, onder overlegging van: 1e. hunne akten van bevoegdheid; 2e. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven door den burgemeester hunner woonplaats; 3e. een bewijs van vol-doening aan de Militiewet, afgegeven door den burgemeester der gemeente, waarvoor zij geloot hebben en 4e. hunne geboorte-akte.

De requesten moeten de mededeeling inhouden, of de sollicitanten al dan niet zijn gehuwd en casu quo het aantal en den leeftijd hunner kinderen.

De uit te zenden leeraar wordt vòòr zijn vertrek onderworpen aan een geneeskundig onderzoek, opdat blijke, of hij fysiek geschikt is voor den Indischen dienst.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwpensioen enz. staan de leeraren gelijk met de overige landsdienaren in N-Indië.

Het activiteitstraktement gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

(Ned. Staatscourant van 6 en 7 Juli 1913 no. 156).

De Minister van Koloniën brengt ter kennis van belanghebbenden, dat in 1913 voor vier studenten in de pharmacie aan de Nederlandsche Universiteiten de gelegenheid bestaat om onder genot van een subsidie van f 4000 te worden opgeleid tot militair apotheker bij het leger in Nederlandsch-Indië, overeenkomstig het reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 27 April 1909 no. 29, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 27 Februari 1911 no. 53, waarvan kosteloos exemplaren bij het Departement van Koloniën zijn te verkrijgen.

Gegadigden zullen zich onder overlegging van de gevorderde bescheiden, vòòr 1 Augustus 1913, bij gezegd request, hebben te wenden tot het Departement van Koloniën.

De Minister van Koloniën maakt bekend, dat vijftien jongelieden hier te lande in opleiding kunnen worden genomen voor ambtenaar bij de in- en uitvoerrechten en accijnzen in Ned-Indië.

Van hen, die daarvoor in aanmerking wenschen te komen, zal omstreeks half Augustus a.s. te 's-Gravenhage een vergelijkend examen worden afgenomen.

Tot dat examen zullen worden toegelaten jongelieden, die op 1 Januari 1913 den vollen ouderdom van 20 jaren niet overschreden hebben. Ingeval zich een onvoldoend aantal candidaten, die de gestelde leeftijdsgrens nog niet hebben overschreden mocht aanmelden, zullen tot het examen oök worden toegelaten oudere candidaten, m'ts zij niet ouder zijn dan 23 jaren.

De verzoekschriften om toelating tot dat examen moeten vòòr of uiterlijk op 20 Juli 1913 bij het

Departement van Financiën zijn ingezonden, vergezeld van de vereischte stukken.

De opleiding geschiedt bij den dienst der invoerrechten te Rotterdam en duurt vermoedelijk twee jaren.

Zij, die in opleiding genomen worden, ontvangen eene toelage van f 70 's maands.

Zij, die na afloop van de opleiding ter beschikking worden gesteld van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, zijn benoembaar tot aspirant-verificateur op eene bezoldiging van f 150 's maands.

Aan de uitzending is verbonden: a. overtocht als gouvernementspassagier der tweede klasse; b. eene gratificatie voor uitrusting ten bedrage van f 500; c. een voorloopig traktement van f 75 des maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië en doorlopend totdat daar te lande het activiteitstraktement ingaat.

Ter plaatsing als tijdelijk geoloog bij het mijnwezen in Nederl-Indië met een verband van drie jaar, worden gevraagd doctoren in de geologie of mijningenieurs, wat de laatsten betreft alleen indien zij zich op het gebied der praktische geologie hebben bekwaamd en ervaring hebben opgedaan ten aanzien van de opsporing van delfstoffen, liefst van petroleum.

In aanmerking komen bij voorkeur Nederlanders en wel voor zooveel de mijningenieurs betreft in de eerste plaats zij, die te Berlijn, Aken, Clausthal, Freiburg i/S., Brussel, Leuven of Luik gediplomeerd zijn, terwijl de in Duitschland geëxamineerden ten minste in het bezit van diploma van bergingenieur moeten zijn.

Het salaris bedraagt voor pas afgestudeerde doctoren in de geologie f 400 's maands, en voorts voor personen, die praktisch hebben van minder dan twee jaar, ten hoogste f 450 's maands, voor hen die meer dan twee, doch minder dan vier jaar praktisch hebben f 500 tot ten hoogste f 550 's maands, en voor hen die meer dan vier jaar praktisch hebben, f 600 tot f 800 's maands, met dien verstande, dat het maximumsalaris alleen zal genoten worden door ervaren petroleumgeologen.

Voor het geval op lager traktement dan het maximum begonnen wordt, zal dit laatste bereikt kunnen worden door jaarlijkse verhoogingen van f 50 's maands.

Zij, die in aanmerking wenschen te komen, behooren zich, bij gezegd adres, te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van de vereischte stukken.

De Minister van Koloniën brengt ter kennis van belanghebbenden, dat voor twintig studenten in de geneeskunde aan de Ned. Universiteiten de gelegenheid bestaat om op den voet van het reglement vastgesteld bij Koninklijk besluit van 6 Mei 1886 no. 41, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 27 Februari 1911 no. 53, in opleiding te worden genomen voor de betrekking van officier van gezondheid bij het leger in Nederlandsch-Indië, onder genot van een subsidie van f 4000, terwijl bovendien na de benoeming tot officier van gezondheid nog eene gratificatie wordt uitgekeerd van f 1000, als tegemoetkoming in de kosten van eerste uitrusting.

Gegadigden zullen zich, onder overlegging van de gevorderde bescheiden, vòòr 1 Augustus 1913 bij gezegd request hebben te wenden tot het Departement van Koloniën, alwaar — op aanvraag — kosteloos exemplaren zijn te verkrijgen van het reglement betreffende de opleiding.

(Nederlandsche Staatscourant van 13 Juli 1913, No. 159).

Ter plaatsing als tijdelijk civiel gezaghebber of als tijdelijk aspirant civiel gezaghebber bij het binnenlandsch bestuur in de bezittingen buiten Java en Madoera kunnen een aantal personen ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Ned-Indië worden gesteld.

Bij gelijke aanspraken uit anderen hoofde hebben de voorkeur zij, die in het bezit zijn van een diploma van met gunstig gevolg afgelegd eindexamen eener hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus, dan wel van een daarmede gelijkstaand of een meeromvattend examen.

Voor eene aanstelling als tijdelijk civiel gezaghebber zullen echter allereerst in aanmerking komen gewezen Indische officieren en dan bij voorkeur zij, die reeds met civiel bestuur in Indië belast zijn geweest.

Aan eene plaatsing als tijdelijk civiel gezaghebber is verbonden eene bezoldiging van f 250 's maands, welke kan stijgen tot f 400 's maands, benevens vrije woning of, bij gemis daarvan, eene indemniteit voor reiskosten tot laatstvermeld bedrag.

Aanstelling als tijdelijk aspirant civiel gezaghebber heeft plaats op eene bezoldiging van f 180 's maands, met het vooruitzicht om na een jaar dienst als zoodanig te worden aangesteld als tijdelijk civiel gezaghebber op het hooger bedoelde traktement van f 250 's maands.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vòòr 1 Augustus a.s. bij gezegd adres tot het Departement van Koloniën te wenden onder overlegging der vereischte stukken.

(Nederl. Staatscourant van 12 Juli 1913 No. 161).

DE RIJSWIJKSCHE BANK.

ZOUTMANSTRAAT 42, 's-GRAVENHAGE.

Commissarissen:
Dr. T. BRESNEE (pres.)
H. E. VAN LEYDEN.
I. BÄCK.

Directie:
G. J. KUNST.
E. V. VAN LEYDEN.

Effecten - Coupons - Wissels
Safe-inrichting.

FABRIEKSDÉPOT VAN TWENTSCHE LINNENGOEDEREN

„DE WITTE BAZAR”
Prinsenstr. 19-21, DEN HAAG

TELEFOON 5141

GOEDKOOPST ADRES VOOR
UITZETTEN EN
INDISCHE UITRUSTINGEN

VOOR DAMES EN HEEREN.

Tevredenheidsbetuigingen van honderden Indische families voor belangstellenden ter inzage.

GEVESTIGD SEDERT 1885.

MAISON-DROUOT

WESSER & Co.

LANGE HOUTSTRAAT 7 DEN HAAG

INRICHTING TOT COMPLETE MEUBILEERING
BEHANGERIJ :: STOFFEERDERIJ
EIGEN MEUBELFABRIEK :: ANTIQUITEITEN

BURGERS VAN N.-I., WELKE IN NEDERLAND EEN TROPISCHE WARMTE IN HUN WOONHUIS WENSCHEN, SCHAFFEN ZICH AAN DE

HOEK'S GASHAARDEN

HOOFDKANTOOR: PIET HEINSTRAT 64, DEN HAAG.
VRAAGT CATALOGUS. :: VRAAGT CATALOGUS.

NEDERLANDSCH-INDISCH
Administratiekantoor en Hulpbank
's-GRAVENHAGE - Kortenaerkade 7.

CERDIET- en BANKZAKEN. ::
LEVEN- en BRAND-VERZEKERINGEN.
ADMINISTRATIËN ::

WISBRUN & LIFFMANN.
VEENESTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG.

Dames Modeartikelen.

Zyden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen.
Alle soorten Garneeringen, enz.

Balartikelen.

Zuid-Hollandsch Koffiehuis
GROENMARKT 37 - DEN HAAG

* CAFÉ RESTAURANT. *

DINERS van 5-8 uur, vanaf f 1.—, f 1.50 en hooger.
Grootste Biljartzaal van 's-Gravenhage. — 12 Biljarts.

LISSONE & ZOON.

Het voornaamste en oudste reisbureau van Nederland.

KANTOREN:

Singel 155, Amsterdam en Prinsstr. 18, 's-Gravenhage.

Doel van het bureau: het reizen te vergemakkelijken, weshalve het bureau sedert 1876 gezelschapsreizen onderneemt naar de schoonste landstroken en steden van Europa; reisbiljetten en hotel-coupons verstrekt, en voorts de behulpzame hand biedt bij het vervoer van bagage enz. Ons telefoonno. in den Haag is 6603, in Amsterdam 2123.

M. VISSER v/h. A. J. ROBBARD

Spuistraat 69 - 's-HAGE

Telefoon 5470.

FABRIEK EN MAGAZIJN VAN GOUDEN,
ZILVEREN EN DIAMANTWERKEN.
REPARATIE-INRICHTING.

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.
Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Frederik Hendriklaan 155.

Vier dames voor pianolessen.	Eene dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
Twee dames voor vioollessen.	Twee dames voor lessen in teekenen en schilderen.
Een heer voor muzieklessen.	Een dame voor schrijf- kopiër- en vertaalwerk.
Eene dame voor zanglessen.	Zes dames als kinderjuffrouw naar Indië.
Twee dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.	Een dame voor lessen in machineschrijven, steno-graphie en moderne talen.
Twee dames voor lessen in de Fransche taal.	Twee dames voor het waarnemen der huishouding.
Een dame voor lessen in de Engelsche taal.	Eene dame als modiste, tevens verkoopster naar Indië.
Een dame voor opleiding admittie examina H. B. S. en Gym.	Eene dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Eene dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.	Een heer voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
Eene dame voor kantoorwerkzaamheden.	Een heer voor privaattlessen in de Ind. talen.

Indische dienstboden kunnen zich aangeven in LAAN v. MEERDERVOORT 187 voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van O. en W., geen direct belangh. worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage,	Javaansch.
D. A. P. KOK, Edisonstraat 58, 's-Hage,	Maleisch } gediplomeerd.
W. F. H. EPKE, v. Slingelandtstraat 151, 's-Hage,	Javaansch en Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden,	Javaansch.
	Maleisch.
	Madoereesch.
H. TH. KAL, Laan v. Meerdervoort 239, 's-Gravenhage,	Javaansch.
	Madoereesch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Jaarverslag der Vereen. 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz.

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies
Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn, door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II: iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÛS;

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.

Prijs f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. De Vooruitzichten voor den Nederlandschen arts in Nederl.-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

JAC. BLADERGROEN
PRINSESTRAAT 3 - DEN HAAG.
KANTOORBOEKHANDEL
Agentuur van J. G. König & Ehardt, Hannover.
Magazijn van TEEKENBEHOEFTE.
— VULPENHOUDERS. —

Onderstaande APOTHEKERS, leden van het Dep. 's-Gravenhage der Ned. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie, worden aanbevolen voor het gereedmaken van recepten zoowel als voor de levering van Binnen- en Buitenlandsche Geneesmiddelen, Verbandstoffen, Ziekenverplegingsartikelen en Minerale Wateren.

te 's-GRAVENHAGE:

M. L. Adama, Bezuidenhout 111.
F. L. W. en E. v. Beest, Huygensplein 3.
N. W. Bennema, Fred. Hendrikplein 32.
C. J. Brandts, Laan Copes v. Cattenburch 90.
M. Bruins, Van Swietenstraat 131.
C. P. v. d. Bijlaardt, Grootte Markt 22.
J. Damen, Weimarstraat 20.
Mej. S. Faber, Koningsplein 32.
Dr. A. L. C. Furnée, Tasmansstraat 194.
C. A. van Greuningen, Statenlaan 40.
J. E. v. d. Harst, Aert v. d. Goesstraat 29.
A. J. A. Herens, Boekhorststraat 19.
J. J. Hofman, Schenkweg 4.
K. Holm, Vaillantlaan 157.
A. J. van Huffel Jr., de Riemerstraat 154.
J. F. J. Hupperetz, Regentesselaan 270.
C. de Jong, te v. d. Boschstraat 45.
Ph. Luyckx, Westeinde 341.
Firma Mouton, Javastraat 29.
Mej. C. Offerhaus, Groot Hertoginnelaan 154.
J. van der Schalk, Oranjeplein 24.
J. J. Schoevers, Noordeinde 122a.
Dr. W. v. d. Slooten, Koningin Emmakade 109.
M. P. Spillenaar Bilgen, Stadhouderslaan 7.
E. Sybols, Riuwstraat 48.
J. A. v. Tooren, Regentesselaan 105.
W. D. Valkis, Zoutmanstraat 55.
C. Th. Voorhoeve, Frederik Hendriklaan.
G. H. v. d. Wal, Dennenweg 1.
H. J. de Zaayer, Anna Paulownastraat 51.

te SCHEVENINGEN:

J. v. Buuren, Kanaalweg 53.
M. den Heijer, Keizerstraat 167.
J. A. Speltie, Havenkade 3.

te RIJSWIJK

B. F. Jansonius, Heerenweg 28.

te VOORBURG:

J. A. Spruyt, Heerenstraat.

te DELFT:

H. Blom, Binnenwatersloot.
J. A. Filedt Kok, Oude Delft.
S. J. Fischer, Grootte Markt.
A. Nijdam, Burgwal.
A. L. Oversluys.
C. M. J. A. Straman, Wijnhaven.
W. P. de Vries, Oude Delft.

te SLIEDRECHT:

I. J. van den Berg.

te WOERDEN:

W. G. Haye.

te MIDDELHARNIS:

A. Teepe.

Marque Déposée „Au-Condor”
LA HAYE — PLEIN 8

PAYS BAS

FRED. MOMMAERTS-DEGELLER
Tabacs Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité
EXPORTATION IMPORTATION
EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

NEDERLANDSCHE VEGETARIERSBOND.

Secretariaat: Wilhelminastraat 105, Den Haag.

Administratie: Koepoortsweg 107, Hoorn.

Vegetarisch Bureau en Brochurehandel: **FELIX ORTT, Soest**, waar alle inlichtingen over Vegetarisme, den Bond en zijn streven gaarne worden verstrekt en alle drukwerken te verkrijgen zijn.

LIJSTEN VAN BOEKEN GRATIS.

Leest het maandelijksch orgaan „VEGETARISCHE BODE” onder redactie van FELIX ORTT; abonnementsprijs f 2.— p. jaar.
F. ORTT. Bekroond Propagandageschrift, 5 cents; Brieven over gezondheid, 10 cents; Het vegetarisme bezien van de economische en de ethische zijde, 5 cents; Drankzucht en hoe die tegen te gaan, 10 cents. — **LEO TOLSTOY.** De eerste stap, 10 cts. — Kookboek van Mevr. **VALK**, f 1.25.

VACANT.

„BOEATA N”

Magazijn van Indische Kunstnijverheid

Heulstraat, Den Haag

Zie Etalage — Zie Etalage

Leverancier van H.M. de Koningin

MAISON DE BONNETERIE.

== DEN HAAG == == AMSTERDAM ==
Buitenhof - Groenmarkt. Kalverstraat - Rokin.

GROOTST GESORTEERDE MAGAZIJNEN van ELEGANTE DAMES- en KINDERCONFECTIE.

N.V. DE HAAN's Bioscope-Theaters
„OLYMPIA-THEATER”
ELITE BIOSCOPE
PRINS HENDRIKPLEIN 3 - Telefoon 6295

ELKE WEEK

SCHITTEREND AFWISSELEND PROGRAMMA

Woensdag, Zaterdag en Zondag MATINÉE.

ENTREE: 50 en 25 Cent voor de MATINÉE'S, f 1.—, f 0.75, f 0.50 en f 0.30 voor de AVOND-VOORSTELLINGEN.

Vestigt U in ARNHEM of OMSTREKEN

VELP - STEEG - ELLEGOM - DIEREN - OOSTERBEEK - HEELSUM - RENKUM

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V.V.'s.

VAN SEVENTER & PALUDANUS
Vlamingstraat 21,
DEN HAAG - Teleph. 4214.

Eerste klasse en toch het goedkoopst adres voor Heerenkleeding naar maat.
SPECIAAL ADRES voor Ultrustingen.

VRAAGT <i>Krul's</i> HOPJES.	VRAAGT <i>Krul's</i> CHOCOLADE.	VRAAGT <i>Krul's</i> BONBONS.
------------------------------------	---------------------------------------	-------------------------------------

Brengt een bezoek aan **BOEATAN**
Magazijnen van **INDISCHE KUNSTNIJVERHEID**

JAEGER

is voor ons klimaat de
BESTE ONDERKLEEDING.

L. VAN DER VIJVER,

Korte Houtstraat 14c

en

SPINOZASTRAAT 95, b/h. Oranjeplein.

GROOTE KEUZE in:

NORMAAL WOLLEN en

HALF WOLLEN ONDERGOEDEREN.

half wol f 0.65
heel wol f 1.20

half wol f 0.75
heel wol f 1.35

half wol f 1.35
heel wol f 2.40

half wol f 1.35
heel wol f 2.40

half wol f 1.35
heel wol f 2.40

half wol f 1.35
heel wol f 2.40

Goederen worden op
zicht gezonden.

Tel. No. 2318.

Indisch Restaurant

Vereeniging „OOST EN WEST”
LAAN v. MEERDERVOORT 187
Telefoon 2655.

INDISCHE KOKKIE

GROOTE VERScheidenheid van
OOSTERSCHE GERECHTEN.

ZORZAME EN ZINDELIJKE BEREIDING VERZEKERD,
BILLIJK TARIEF.

TJOBALAH SATOE KALI,
TEMTOENANTI DATANG KEMBALI

Diners vanaf f 1.75.
Plat du Jour à f 1.25.

Uitzending van allerlei Schotels
en Gebakken met verhooging van
: : bezorgloon. : :

VACANT

VACANT

GROBBE = COMESTIBLES.

Bankastraat - Fr. Hendriklaan - Theresiastraat.

VACANT

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven
voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereen.
„Oost en West”: f.....

NAAM:

WOONPLAATS:

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West”, Heul-
straat 17, Den Haag.

A. A. BOLT = CONFISEUR
PATISSIER

HOFLEVERANCIER.

BANKASTRAAT 4c, 4d, 4e, 4f -- 's-GRAVENHAGE.

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.

— Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19. —

VACANT

A. VAN MEURS PIET HEINSTRAT 18
:: DEN HAAG. ::

TELEFOON 1784

COMPLETE MEUBILEERING — BEHANGERIJ — BEDDENMAKERIJ
STOFFEERDERIJ — LINNEN ROLGORDIJNEN — MADRAS-
GORDIJNEN — LINOLEUMS EN ZEILEN — AXMINSTER
TAPIJTEN — TAFELKLEEDEN — DIVANDEKKEN :

VACANT

VACANT

Fournisseurs
de S. M. la Reine.

Fournisseurs
de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons,
Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES,
Dentelles de Bruxelles Véritables.

Téléphone 2155.

Maison de Nouveautés

Compagnie

Lyonnaise

9 Kneuterdijk

LA HAYE.

**GENEALOGISCH-HERALDISCH BUREAU
CARL KÖFFLER**

's-GRAVENHAGE OBRECHTSTRAAT 181.

Belast zich met:

- 1e. het verstrekken van inlichtingen op het gebied van geslachts-, wapen- en zegelkunde in den uitgebreidsten zin;
- 2e. het nasporen van familiebetrekkingen, zoowel binnen- als buitenslands;
- 3e. het opsporen van familiewapens en zegels;
- 4e. het samenstellen van zoo volledig mogelijke geslachtsregisters en het opmaken van kwartierstaten onder overlegging der authentieke bewijsstukken;
- 5e. het bijeenbrengen der benodigde wettelijke stukken ter eventueele erkenning, inlijving, of verheffing in den Nederlandschen Adelstand, alsook tot het officieel verkrijgen van naamsverandering;
- 6e. het oplossen van onbekende wapens;
- 7e. het teekenen en schilderen van hoofd-, alliantie- en kwartierwapens, zoowel op papier als perkament, paneel, enz.
- 8e. het ontwerpen en leveren van ex-libris.

Redactie en Administratie van „Het Zoeklicht
voor Genealogie en Heraldiek”.